

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harminczkettedik évfolyam. II. füzet.

1893. február hó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A magyar erdészet a millenniumi kiállításon.

A törvényhozás elhatározta, hogy e hazába történt bejövetelünk ezer éves ünnepét, az 1895-ik évben megüli és ugyanakkor kiállítást is rendez. Ezen elhatározását az 1892-ik évi II. törvényczikkbe foglalta és az ünnepély rendezésével a kormányt, és illetőleg első sorban a kereskedelemügyi m. kir. ministert megbizta.*)

A kiállítás Budapest fő- és székváros tulajdonát képező «Városliget»-ben tervezetik.

Ezer esztendő! — Csekélység a természet örök végtelenségében, de óriási idő egy kis nemzet életében.

Az ünnepélynek ezért fenségesnek kell lennie. A kiállítás pedig hivatva van arra, hogy az emléket lehetőleg maradandóvá tegye.

*) Utóbb a kiállítás 1896. évre halasztatott el.

Nem szándékom a kiállítás kiszámíthatatlan horderejét méltatni, hiszen az arra hivatottak, a magas kormány, egyes tekintélyes nemzetgazdászok, publicisták, a sajtó azt már kellő világitásba helyezték. A nemzetbe lelkesedést öntve, s azt az önfeláldozásig terjedő odaadó támogatásra buzdítva.

Kimutatták, miszerént hivatva van feltüntetni az ország jelen közgazdasági és közművelődési állapotát, megmutatni, hogyan fejlődött ez az ország. — Szükséges, hogy a kiállítás az ujság, a rendkívüliség és sajátosság színét öltse magára. A nemzeti élet valamennyi ágára ki kell terjeszkednie és a történelmi momentumokat hűen ki kell domborítania. Olyannak kell lennie, minő egy művészi mozaik kép, apró önmagukban is gondosan csiszolt részekből összeállítva, ahová mindenkinek oda kell hordani a koczkát, hogy az teljes is legyen. A kiállításnak általánosnak, nemzetinek és retrospektivnek kell lennie.

Méltó megvalósítását csakis a nemzet lelkesültségétől lehet várni.

A ki bírja az ékesszólás hatalmát, az emelje most fel beszédre szavát s aki bírja a toll művészetét, az most remekeljen, hogy felrázzuk az ezredéves ünnepre a nemzetet közönyéből.

E sorok célja nem tanácsadás akar lenni, hanem szerény szavakba foglalt felhívás a nemzet erdőbirtokosaihoz, az ügy iránt érdeklődőkhöz és a szakközönséghez, hogy gondolkozzanak, mikép kellene a magyar erdészetet méltóan képviselni, — mit és hogyan volna célszerű az egyes vidékekről kiállítani, mit tartanak oly tanulságosnak, mi a nemzet kulturtörténetében az erdőgazdaságra fontos s a miből aztán az illetékes körök magasan szárnyaló szellemöknek teljes odaadásával, ismert tapintattal és bölcs körültekintéssel majd a legmegfelelőbbet kiválasztják és csopor-

tosítják, hogy a nemzet, mely a kiállítást ezer- és ezerféle szemmel s ugyanannyi gondolkozásmóddal szemléli, ki legyen elégitve; hogy méltó tudomást szerezzen arról, hogy van magyar erdészet. Mert a tudománynak csak azon ága részesül kellő méltatásban és csupán annak szakférfiai a megillető tiszteletben, mely a közvélemény előtt általánosan ismeretes.

Az erdészetet sajnós, igen de igen sokan még nem ismerik, akik pedig tudják, hogy létezik, azok közönyösek irányában.

Fel kell tehát ébresztetni és meg kell nyerni a nemzet érdekeltségét az erdészet javára, s ennek saját kiállítását oly alakba kell önteni, hogy a benyomás a nemzet minden tagjában ne csak pillanatnyi, de maradandó legyen, hogy az erdészet iránt a nemzet több figyelemmel viseltessék s tudja meg, hogy az erdők az ország egyik közkincsét képezik, melyeknek elhanyagolása az értelmiség hanyatlása, ápolása a jólét fejlesztése.

Nagy öröömre lenne az a tudat, hogy sikerült nekem is e soraimmal csak egyetlen szemernyivel is hozzá járulni azon munkássághoz, mely a hazafias szellem és az izlés vezetése mellett fog létesülni. —

Azt hiszem, hogy a mi célunk akkor lenne elérve teljesen, ha az erdészet nem fakultative, de a szó szoros értelmében kollektive lesz képviselve akként, hogy a hasonló tárgyak okozta fárasztó ismétlődésektől a közönség meg legyen kímélve.

Az pedig sikerülni fog, ha jelenleg is, mint már két ízben történt, a központi rendezőség állítja össze a beküldendő tárgyak sorozatát, s az egyes birtokosok vagy erdőhatóságok által felajánlott tárgyak közül maga válogatja ki s jelöli meg a szükségeseket vagy alkalmasakat s

felkutatja az olyan tárgyakat, melyek az erdőgazdaság fejlődésének egyöntetű s hézagtalan képét a legjellemzőbben domboríthatják ki.

A kiállítás intencziójával nem egyeznék meg, ha csupán válogatott s mint mondani szokás *prima* árut küldenénk oda. Mert nem jelent az versenyképességet, ha egyes nagy üzletű fakereskedők, kik évenként 120—150 ezer köbméter anyagot hoznak forgalomba, csupán olyan árut állítanak ki, melyből egy waggon rakományt csak 3—4 hónap alatt s azt is csak mesés árakért lennének képesek kiszolgáltatni. Nem volna az sem czélszerű, ha egyes nagybirtokosok külön pavillonokkal lépnének fel.

Ez nem illenék bele kollektív kiállítás keretébe, pedig ilyenek tervezését ma már tapasztalatok is ajánlják; amaz pedig nem áll teljes összhangzásban a kiállítás czéljával.

Nem szabad egy perczig is felednünk, hogy nemzeti kiállítást akarunk, melyben a csupán üzleties reklámnak lehető szűk teret szabad engedni, s ahol csakis magyar anyag lehet.

A kiállítás jelszava az eredetiség és valóság legyen.

Be kellene természetesen az utat és módot is mutatni, melylyel faterményünk, fagyártmányunk és faiparunk mai állapotához jutottunk; czélszerű volna talán egyes cikkek termelését illetőleg a lehető legrégebb időkhöz vissza menni s azt kronologikus sorrendben bemutatni.

Messze vezetne s nem is czélom azt a sok száz és százféle anyagot, műszert stb. felsorolni, melyek kiállíthatók volnának, de szabad legyen a t. olvasó és szakközönség becses figyelmét néhány dologra felhivnom, melyeknek kiállítását felette fontosnak tartom.

Az erdőgazdaság egyik legfőbb és joggal mondhatni alap művelete az erdősítés, melyet azon sorrendben és akkép kellene bemutatni, amint az tényleg gyakoroltatott és

ahogy az jelenleg vidékek szerént különfélekép gyakoroltatik, magától értetődvén, hogy az erdei csemeték bemutatására főszuly volna fordítandó. Sőt ha a hely nagysága megengedné, a legfontosabbakat két-, esetleg háromféle talajon természetve, lehetne bemutatni.

Okulva a bécsi kiállításon — ahol általánosan elismert tény, hogy a magyar csemeték voltak a legszebbek, — megfontolandónak vélem, hogy nem lenne-e helyesebb a csemetéket a kiállítási helyen már most tenyészteni, hogy 1895-ben 3—2 és 1 éves, helyszinén kelt csemeték állanának rendelkezésre.

A talajt a pajodok, csigák s lótetüktől meg lehetne tisztítani és azok befészkelését meggátolni. Ezen körülmény is épen alkalmas volna a legujabban alkalmazott szénkénegezésnek, mint pajod irtási módnak bemutatására. Ekként a csemeték üdesége biztosítva lenne.

Azt hiszem a terület kijelölése nem lenne akadály, mert tavasszal az egész kiállítási terület beosztása végleg meg lesz állapítva.

Ugyanott lehetne az 1—2-szeri átiskolázást, csonkítást stb. eszközölni. A különféle vetési módok helyes voltát a csemetekertben elért eredmény szemlélhetővé tenné.

Milliókra megy a csemeték száma, melyet az erdősítések előmozdítása céljából az állam ingyen adományoz és mégis milyen lassan mutatkozik az eredmény.

Ennek oka, véleményem szerént, egyrészt a szegénységben rejlik, nagyobb részt pedig azon közönyben, — hogy ne mondjam értelmiség hiányban — keresendő, melyet az erdősítés ügye iránt majdnem mindenfelé tapasztalhatni.

A közvetlen felügyelet alatt álló egyházi, községi s más

közbirtokossági s magán erdő részekben erdősitének ugyan, de mivel ezek a birtokosok bizony folyvást tanácsra, biztatásra várnak, az eredmény még mindig fogyatékos.

Hát még a felügyelet nélküli magán erdőbirtokok legnagyobb részénél, ahol erdősitésnek helyenkint még hírére sem igen hallották.

A közönség szinte nem is képes megérteni s mag elé képzelni az erdőnek azt az állapotát, a melyet csak a rendes kezelés, a szakértelmes kihasználás és okszerű felújítás biztosíthat, de mely viszont a rendszeres kezelésnek mulhatlan következménye; s nem képesek méltányolni azt a pusztulást, ami a rendetlen és hanyag kezelés eredményeként nem szorítkozik csupán a devastált erdő területére, hanem a szomszédos földekre is veszedelmesen átharapódzik.

Példát sem látnak sokan, ami élénkebb benyomással indítaná őket a helyesebb utra, mint amiként azt a törvénynek s a törvény intencziói szerént eljáró hatóságoknak intelmei, buzdításai, támogatása vagy ha kell szigorú rendelkezései, melyeknek üdvös voltában is van aki kétkedik, tenni képesek.

A rendszeres gazdálkodás eredményének s ezzel szemben a helytelen kezelés következményeinek szemléltetővé tétele tehát helyt foglalhatna szintén a kiállításon.

Történhetnék ez papír máchéból vagy más megfelelő anyagból való dombormű alakításával. Be lehetne mutatni természetből vett példa nyomán az elhanyagolt, kopár, mindegyféle giz-gazzal benőtt vágásterületet, mellette más ugyanily területet, mely azonban a különféle viszonyoknak és fanemeknek megfelelő szakszzerű erdősitési módokat tüntetné elő; be lehetne mutatni továbbá a futóhomoknak, a vizmosásoknak és szakadékoknak csupán erdősités útján

vagy építkezések segélyével történő megkötését. Ugy továbbá a jó zárlatu erdőt s mellette ugyanazon területet abban az időben, midőn a fák már letarolvák, a tulságos legeltetés folytán a termőtalaj megrongálódott, vizmosások keletkeztek, az alatta lévő szántóföldek és rétek beiszapoltatnak, kötörmelékkal behordatnak és az utakat a sziklatömbök járhatlanná teszik.

Az ily ábrázolás maradandó emlékeket ad, s a laikus-sal könnyebben s még is jobban meg tudja értetni azt, amit néki írásban és szóval megmagyarázni sokszor hiában iparkodunk.

Figyelmére kell méltatni aztán a kiállításnak az olyan veszedelmes jelenségeket is, melyektől sikeresen védekezni szintén csak úgy lehet, ha a veszély mivolta s egyszers-mind bekövetkezhető mértéke általánosan is ismeretessé válik.

Csak egy példát említek fel erre nézve: az apácza-rovar fellépését, a mi nemcsak Bajorország erdeit döntötte a legnagyobb veszélybe, de sok kárt tett, s sok munkát adott a mi erdélyi erdeinkben is.

A szakkörök ma már a rovarról, a tőle eredhető veszedelemről s a védekezés módjairól sok tekintetben tájékozva vannak.

Igen részletes, szakszerű és éles megfigyelésen alapuló tanulmányt irt e tárgyról az országos főerdőmester úr. *)

Vannak ezen kívül német nyelven irt röpiratok is e tárgyról, melyek az eddigi ismeretek felől kellő felvilágosítást nyújtanak s azt rajzokkal elég hűen illusztrálják.

A nagy közönség azonban nem igen tesz fáradságot,

*) Bedő Albert: »Az erdőket pusztító apácza rovarról.« Lásd É. L. 1892. évi III. füzet. Közlő.

hogy kellően alapos tájékozást szerzendő, a műveket mind elolvassa, s talán hozzá sem fér.

De bizonyára figyelmére méltatná az erdőgazdasági szempontból veszedelmes rovart s eszébe venné a róla adott oktatást, ha mindez a kiállításon alkalmas módon szeme elé állíthatnák.

Vajjon miért nem lehetne ezen veszedelmes rovar alakjait, működését kicsinyben utánozva szemléltetővé tenni s a védekezésre szolgáló szereket és készülékeket is alkalmazásuk módjával együtt bemutatni?

A kiállítás azonban mulandó. Emléket csak a szemlélőkben hagy. Ezzel pedig nem elégedhetünk meg. Meg kell azt örökítenünk az utókor számára is.

Úgy vélem nemcsak ezeréves történetünk lesz egy általános emlékkönyvben megörökítve, de az egyes tudomány-szakok külön-külön is megírják a saját történetüket.

Ez elől akkor az erdőszetnek sem lehetne kitérnie s az erdő ősállapotától kezdve annak képét, jelentőségét, hasznát, fejlődését, a mai korig le kellene írnia.

Nagyon kevés azoknak a nyilvánosságra jutott feljegyzéseknek száma, melyek e tekintetben kellő tájékozást nyújthatnak.

Tudtommal az «Arany Bullában» tétetik a legelső említés, ott is csak a mellékhasználatokról.

Adatokat tehát most kellene kutatni, történelmi sorrendbe összeállítva azután a legrébb időktől a legújabb korig.

Ily régi feljegyzéseket az ország és sok vármegye levéltárában, egyes régi püspökségek és egyházi rendek könyvtárában lehetne találni.

Azonkívül a régi magyar családok okmányai is rend-

kivüli érdekes feljegyzéseket tartalmaznak, mert az erdő adományozása napi renden volt.

Földesurak, jobbágy-községek nemességet kaptak erdőirtásért. Mindez az adománylevélben szokot felemlítve lenni.

Nem lehet kikerülni a régi kamarális bányahivataloknak 17—16, de sőt a 15-ik századig visszamenő levéltárait sem, mert ezek az erdőbirtokokkal szervi összefüggésben állottak, miután az erdőkezelés nekik, még a közel múlt időkig alá volt rendelve.

Kiváló történészeink kutatásai hasonlóképp becses és megbecsülhetetlen adatokat nyújthatnának.

Igaz, hogy mind eme kutatásokat a helyszinén kellene végezni, mert a tulajdonosoktól nem lehet azt kívánni, hogy ama becses és pótolhatatlan iratokat kezeik közül kibocsássák.

A kutatást megkönnyitené, ha az előbb említett birtokosok a hozzájuk intézendő kérelemre az ily feljegyzéseket tartalmazó okmányokat maguk bejelentenek az alakítandó központi bizottságnak. Hiszem, hogy ezt a kutatást a birtokosok úgy maguk megtennék, mint tisztviselőiket annak lelkismeretes pontossággal való teljesítésére felhivnák.

Egy szakember pedig, aki az erdészeti história megírásával megbizatnék, az egész országot bejárná, s az adatokat leírva összegyűjtené.

Hogy ezen munka a még hátralévő időnek minden napját igénybe venné, az elképzelhető.

Ki tudja, mily kiszámíthatatlan horderejű s becses feljegyzések összességének birtokába jutna ezzel a nemzet.

Ujabbkori erdészettünk története attól kezdve, amióta az erdészetről, mint tudományról, beszélhetünk, szoros és elválaszthatatlan összefüggésben van egyes kiválóbb, szakférfiak és egyesületek életével, s azok messze kiható mun-

kásságával. Természetes tehát, hogy ezek jellemét, tevékenységét a legpontosabb egymásutánban, életrajzokban összefoglalva megörökíteni szintén elmulaszthatlan feladatunk lenne.

Mert e férfiak vetették meg újabb és tulajdonképeni erdészetünk alapját, törvényünknek keletkezését, alkalmazását s a szakemberek üdvös munkásságának ezek jelölték ki az irányt.

Ezek voltak, kik az erdészeti irodalmat az összes tudományszakok körében a legmostohább viszonyok között megalapították, fejlesztették s a legrövidebb idő alatt oly lendületet adtak annak és oly termékenyvé tették, mint amilyen gyors haladást egy kultur nép sem képes felmutatni.

Munkát, fáradtságot és pénzt kimélni nem szabad, mert megérdemli a nemzet, hogy honfoglalásának ezer éves ünnepe, fennkölt gondolkozásmódjának megfelelően ünnepeltessek meg.

Veszteni való időnk nincs. Nem késő még, — de most már minden percz drága.

Szóljanak tehát szaktársaim szintén az ügghöz; talán avatottabban fogják azt tenni és megfelelőbb javaslatokkal állhatnak elő. A legcsekélyebbnek látszó tanács is hasznos eredményt hozhat létre.

Az államerdészet 1893. évi költségvetése.

Az alábbiakban közöljük a kincstári erdőkre, az állami kezelésbe átvett városi, községi és közbirtokossági erdőkre, az erdők állami felügyeletére, az országos erdei alapra és erdővásárlási alapra vonatkozó 1892. évi költségvetést az indokolással együtt.

I. Állami erdők.

Az állami erdőknél az 1893. évre előirányzott rendes kiadások és bevételek, összehasonlítva az 1892. évi költségvetés tételeivel, a következő táblázatban sommásan és rovatonként vannak kimutatva.

Rovat	1893.	1892.	1893. évre tehát		
	évi előirányzat		több	kevesebb	
	f o r i n t				
Kiadások.					
Kezelési kiadások.					
1	Személyi járandóságok	824.000	824.000	.	.
2	Irodai és szolgatartási átalányok	13.743	13.835	.	92
3	Egyéb irodai költségek	27.311	26.610	701	.
4	Lőtartási és utazási átalányok	96.730	96.760	.	30
5	Egyéb utazási költségek	95.300	92.700	2.600	.
6	Kezelési épületek fentartása	63.547	62.200	1.347	.
7	Jutalmak és segélyek	12.010	12.010	.	.
8	Egyéb előre nem látott költségek	19.780	19.060	720	.
8 a)	Perköltségek	5.380	.	5.380	.
	Összeg	1,157.801	1,147.175	10.626	.
Közterhek.					
9	Adó- és egyéb közköltségek	565.075	551.941	13.134	.
10	Egyházi és jótékony czélok	72.528	73.573	.	1.045
	Összeg	637.603	625.514	12.089	.

Rovat		1893.	1892.	1893. évre tehát	
		évi előirányzat		több	kevesebb
		forint			
	Üzleti költségek.				
11	Erdőrendezés és felmérés	65.647	64.300	1.347	.
12	Tüzifa vágatás és szállítás	1.002.025	945.140	56.885	.
13	Épület- és műszerfa-vágatás és szállítás	794.334	787.504	6.830	.
14	Fagyártmányok előállítása	235.182	318.378	.	83.196
15	Faszén termelése és szállítás	143.600	203.000	.	59.400
16	Erdőművelés	199.256	197.049	2.207	.
17	Mellékhaszonvétel	27.533	28.683	.	1.150
18	Üzleti épületek és szállítási eszközök .	264.266	262.915	1.351	.
19	Anyagok és termények vásárlása	87.317	85.239	2.078	.
20	Leltári tárgyak beszerzése	24.323	25.100	.	777
21	Egyéb előre nem látható költségek . .	37.720	32.943	4.777	.
	Összeg	2,881.203	2,951.251	.	69.048
	Kiadások összege	4,676.607	4,722.940	.	46.333
22	Állami kezelés alá átvett községi erdők	134.244	131.244	3000	.
23	Volt naszdvidéki községi erdők	55.667	55.667	.	.
	Főösszeg	4,866.518	4,909.851	.	43.333
	Bevételek.				
1	Főhasználat:				
	a) tűzifa	2,047.040	1,922.095	124.945	.
	b) épület- és műszerfa	3,820.137	3,828.685	.	8.548
	c) fagyártmányok	339.193	460.202	.	121.009
	d) faszén	329.704	377.547	.	47.843
2	Mellék-haszonvétel	649.611	638.774	10.837	.
3	Anyagok és termények	44.660	53.754	.	9.094
4	Leltári tárgyak	1.359	1.096	263	.
5	Téritmények	1.242	4.767	.	3.525
6	Egyéb bevételek	148.789	143.085	5.704	.
6 a)	Perköltségek	4.900	.	4.900	.
	Bevételek összege	7,386.635	7,430.005	.	43.370
7	Állami kezelés alá átvett községi erdők	134.244	131.244	3.000	.
8	Volt naszdvidéki községi erdők	55.667	55.667	.	.
	Főösszeg	7,576.546	7,616.916	.	40.370

Ezen részletezés szerint az állami erdők 1893. évi összes rendes bevétele	7,576.546	frt.
a rendes kiadás összege ellenben . . .	4,866.518	»
s így a tiszta jövedelem összesen . . .	2,710.028	»

Összehasonlítva az 1893. évi előirányzatot az 1892. évvel, kitűnik, hogy az 1893. évben remélhető rendes bevétel 40.370 frttal, a rendes kiadás pedig 43.333 »
kisebb.

Ehhez képest tehát a tiszta jövedelem 2.963 forinttal kedvezőbb.

A kiadások és bevételek egyes rovatain mutatkozó eltérések indoklásául a következőket terjesztem elő:

Kiadások.

Kezelési kiadások.

1—8/a. rovat.

A kezelési költségek összes rovatain az 1892. évre előirányzott összegnél 10.626 frttal kérek többet.

Ezen nagyobb kiadás részben onnan ered, hogy a vasuti talpfák gyártása és szállítása s az ellenőri szemlék szaporodása következtében az »egyéb utazási költségek« rovatán eddig engedélyezett összegeket szaporítani kellett s hogy a kezelési épületeknek kijavítására is valamivel több szükséges, nevezetesen pedig onnan, mert a perköltségek eddigelé a pénzügyi tárczánál voltak előirányozva, a jövő évtől kezdve azonban a pénzügyminister ur hozzájárulásával a könnyebb nyilvántartás végett itt irányoztatnak elő.

Közterhek.

9—10. rovat.

Az adó és egyéb közköltségeknél s az egyházi és jótékony czéloknál a tényleges kirovás lévén mérvadó, az e czímen kimutatott 13.134 frt többszükségletet, melyet a vármegyei és községi pótdókszaporodása igényel, fel kellett venni; míg ellenben az egyházi és jótékony czéloknál 1.045 frttal volt kevesebb előirányozható.

Üzleti költségek.

11—21. rovat.

11. Erdőrendezés és felmérés. Az 1.347 frtnyi többlet az állami erdők gazdasági üzemterveinek elkészítésével járó költségek elkerülhetlen fedezése végett volt felveendő.

12. Tüzifavágatás és szállítás. Ezen rovat alatt 56.885 frttal nagyobb kiadás előirányzata vált szükségessé, mert a nagybányai főerdőhivatal kerületében a tűzifára alkalmas vágásoknak nagyobb kihasználása fog bekövetkezni, s mert az ungvári főerdőhivatal kerületében létesített erdei pályák segítségével több bükkerdő kerül kihasználásra s a lugosi erdőigazgatóság kerületében is a tervezett telepítésekre való tekintetből nagyobb területek kerülnek vágatás alá.

Ezen 56.885 frtnyi nagyobb kiadással szemben azonban 124.945 frtnyi nagyobb bevétel lesz elérhető, minél-
fogva az előirányzat teljesen indokolt.

13. Épületi és műszerfa-vágatás és szállítás. A m.-szigeti erdőigazgatóság és a szászsebesi erdőhivatal kerületében a 6.830 forintnyi költségtöbblet a na-

gyobb mennyiségben termelésre kerülő rönkfa kikezelése miatt vált szükségessé, minek következtében e két kerületben az épületi és műszerfánál több bevétel is várható; hogy pedig a 6.830 frtnyi nagyobb költséggel szemben a bevételek mégis 8.548 frttal kisebbek, ennek főoka abban rejlik, hogy Nagybányán, hol az épületi fát a vásárlók termelték, az épületi fatermelés, a vágások kihasználása folytán az 1892. év végével meg fog szünni s így e czimen ott tetemesen kevesebb jövedelem várható.

14. **Fagyártmányok előállítása.** Miután az ungvölgyi vasutnak remélt kiépítése oly akadályokba ütközött, melyek miatt az ungvári uradalomból az 1892-re előirányzott vasuti talpfa-mennyiségnek is alig fele része kitermelhető s az említett vasut valószínűen még a jövő évben sem lesz annyira kiépítve, hogy az ideinél nagyobb mennyiség szállítható legyen, az ungvári főerdőhivatal kerületében a szükséglet ezen rovaton 85.000 frttal csökken, — a nagybányai főerdőhivatal kerületében pedig a kincstári bányaművek kisebb megrendelése következtében az 1892. évihez képest szintén 3.000 frttal apad.

Egyes kerületekben lényegtelen többletek fognak ugyan termeltetni, de mind a mellett is a szükséglet 83.196 frttal kevesebbel volt előirányozható.

15. **Faszén termelése és szállítása.** A szükséglet egészben a f. évi előirányzattal szemben 59.400 frttal kisebb. Ezen költségapadás azon körülményben rejlik, hogy a szászsebesi erdőhivatal eddig a faszén rovata alatt irányozta elő a szénfatermelés és csusztatás költségeit, holott most az e czimen szükséges összeg »tüzifa« rovata alatt irányoztatott elő. Különben tetemes költségkevesedés válik lehetségessé az által, hogy a nagybányai főerdőhivatal ke-

rületében a bányaművek szénszükségleteiket leszállították, s miután a rójabidai vasgyár megszűntetve lett.

16. Erdőművelés. Üzemterv szerint nagyobb területek kerülvén 1893-ban mesterséges felújítás alá, a 2.207 forintnyi fedezeti többlet ennek következtében válik szükségessé.

17. Mellékhaszonvételek. Az 1.150 forintnyi összeggel való leszállítás a megfelelő bevételi tétel növekedése mellett is eszközölhető megtakarításokban leli indokolását.

18. Üzleti épületek és szállítási eszközök. Az erdőüzem kiterjedésével arányban állólag e rovaton szükséges kiadásoknál szemben azzal, hogy az évi vágások mindinkább az erdők belsejébe esnek, a felmerülő 1.351 frtnyi többszükséglet aránylag igen ésekély költségtöbbletnek jelezhető.

19. Anyagok és termények vásárlása. A 2.078 frtnyi jelentéktelen többlet az anyagok és gabonaművek árai emelkedésének tulajdonítandó.

20. Leltári tárgyak beszerzése. A szükség-szerű takarékoság következtében lehetséges volt 777 frttal kisebb összeget előíranyozni.

21. Egyéb előre nem látott költségek. Ezen rovat alatt számoltatván el az ideiglenes örök, munkás-személyzet gyógykezelési költségei, az elemi károk következtében keletkező kiadások, az utolsó évek tapasztalatai nyomán szükséges volt 4.777 forintnyi fedezeti többletet előíranyozni.

22. Állami kezelés alá vett községi erdők. Az ezen rovaton felvett 3.000 frtnyi többlet egyes községek által megtérítettvén, ugyanezen összeg a bevételek megfelelő rovatán lett felvéve.

23. Volt naszódvidéki községi erdők. Ezen rovaton az 1892. évi előirányzati összeg változatlanul véte-tett fel az 1893. évre, s hasonló bevételben találja fedezetét.

Bevételek.

1—8. rovat.

1. a) Tüzifa-eladás. Ezen rovat alatt az 1893-ik évre 124.945 forinttal nagyobb bevétel volt felveendő, mert a lugosi kerületben telepítési tekintetéből nagyobb vágásterületek kerülnek kihasználásra, s mert a nagybányai, kolozsvári, besztercebányai, apatini kerületekben az üzem-tervszerű okszerű kihasználás oly területekre esik, a melyeken tulnyomó mennyiségben vagy kizárólag tűzifa van, s mert az ungvári főerdőhivatal kerületében is az eddiginél több tűzifa fog kihasználásra kerülni.

1. b) Épület- és műszerfa. Ezen rovaton várható bevételek 8.548 frttal csekélyebbek, mint az 1892. évre előirányzottak, és pedig főképen azért, mert a tölgy-haszonfát szolgáltató nagybányai (fehérszéki) koros tölgy-erdők kihasználása a bécsi »Union-Bank«-kal fennálló szer-ződés szerint 1892-ben befejeztetvén, ezen kerületben jövőben csupán kevés fenyőhaszonfa kerül értékesítés alá s mert a kolozsvári erdőigazgatóság kerületében is az üzem-tervileg előirt vágásterületeken kevesebb a haszonfa, mint a folyó évre kitűzötteken.

1. c) Fagyármányok eladása. Ezen rovat alatt jelentékeny a visszamaradás, s ez azon körülménynek tulaj-donítandó, hogy az ungvölgyi vasutnak teljes kiépítésére számítani nem lehet és ennek következtében, mintegy 200.000 drb vasuti talpfából remélt bevételről le kell mondani s ezt az előirányzatban figyelembe kellett venni.

Az ekként teljes indokolást nyert csökkenés egészben 121.009 frtot tesz. A kapcsolatos kiadási tétel alatt azonban szintén megfelelő kisebb kiadás iránt történt gondoskodás.

1. *d) Faszén.* A 47.843 frtnyi kisebb bevétel részben a nagybányai kerületben lévő rójahidai kincstári vasgyár megszüntetésében találja indokolását s azonkívül azon körülményben, hogy a szászsebesi erdőhivatal kerületében a kincstári vasgyárak a szénfát az erdőn veendik át s így az államerdészet részére szénítési költségek nem szükségesek.

2. *Mellékhaszonvételek.* A 10.837 forintnyi jövedelmi gyarapodás az erdei tisztások, havasi és erdei legeltetés emelkedettebb haszonbéreiből s a kőbányák, mész, erdei magvak nagyobb mérvű értékesítéséből várható.

3. *Anyagok és termények.* Az 1893-ik előirányzatban 9.094 frttal kisebb bevétel vétetett fel azért, mert előreláthatólag kisebb az értékesítés alá kerülő anyagemennyiség.

4. *Leltári tárgyak* ezimű rovaton 263¹ forinttal magasabb bevétel várható.

5. *Téritmények.* Az előrelátható körülményekre való tekintettel 3.525 frttal kisebb bevételre lehet számítani a folyó évinél.

6. *Egyéb bevétel.* Ezen előirányzati rovat megállapításánál a multban elért eredmények szolgálnak irányadónul s ezekhez képest 5.704 frttal nagyobb bevétel várható.

6/a. *Perköltségek.* Ezen rovat eddig nem létezett, de a kiadásokról szóló rész 8/a. tétele alatt előadottak folytán felvett perköltség-kiadásokra való tekintettel megfelelő bevételi tétel felvétele vált szükségessé.

A valószínűség alapján e czimen 4.900 frt volt előirányozható.

7. Állami kezelésbe átvett községi erdők. A 3.000 frttal nagyobb bevétel a legujabban állami kezelésbe átvett községi erdők után várható.

8. Volt naszódvidéki községi erdők. Változás nem állván he az 1892-ik évre előirányzott bevétel az 1893-ik évre is volt felveendő.

Erdőfelügyelőségek.

Kiadások.

Az erdőfelügyelőségek előirányzatába az 1892. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg 2.000 frttal nagyobb kiadást kellett felvenni, miután a vadászat érdeke biztosítása és annak gyakorlása feletti felügyelet tekintetéből szükséges egy vadász felügyelői állomásnak a központban való szervezése.

Az állomással egybekötött járandóságok 1.200 forint fizetés, 300 frt lakbér és 500 frt utiátalány. A többi kiadások az eddigi tényleges szükség szerint lettek előirányozva.

Országos erdei alap.

Az országos erdei alap 1893-ki költségvetése az 1892. évre engedélyezett előirányzattól semmiben sem tér el s a tényleges szükségességnek megfelel.

Erdővásárlási alap.

Az 1884. évi XXVI. t.-cz. 1. §-a rendelkezése szerint
»Az erdőértékesítésről és vételről a földmivelésügyi m. kir.

minister évenként a költségvetés indokolásában jelentést tesz«.

Az idézett törvény ezen rendelkezéséhez képest tehát az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyt pénzről és ennek felhasználásáról az 1891. évre a következő jelentést tehetem:

Bevétel.

A Kabolya-Polyana község által megvett terület faállományának 10 év alatt (1882—1892) fizetendő 990 frt 70 krnyi vételárából még hátralevő 6—10. részlet	490 frt 70 kr
A harkályligeti 875·1075 holdas erdőterület faállományának 115.217 frtnyi vételárából a telepesek által a birtok átvétele után fizetendő . . .	22.217 » — »
A vojlovitzi letarolandó erdőterület faanyagáért Neuschloss Károly és Fia által 10 évi részletben fizetendő 168.014 forintnyi vételárból a 6—10. részlet ,	84.007 » — »
A Dombrovicza község részére kihasított legelőterület faállományának 600 frtnyi vételárából még fizetendő	150 » — »
A Lucski község részére kihasított legelőterület faállományáért 6 év alatt (1888 VI/30 — 1893 VI/30) fizetendő 6.600 frt vételárból a 4—6. részlet	3.300 » — »

A Teplicska község részére kihasított legelőterület faállományáért 1891. július 1-től számítandó 10 év alatt 10 egyenlő részletben fizetendő vételár 20.000 frt — kr.

A görgény-üvegszíri telepéseknek átengedett 1872 kat. holdnyi erdőterület faállományáért a telepések által fizetendő 18.720 frtnyi váltságból még fizetendő 14.158 » 16 »

A most említett telepések által fizettetett kamatok fejében 437 » 08 »

Dombrovicza község által fizetett késedelmi kamat 19 » 53 »

Neuschlosz Károly és Fia által fizetett késedelmi kamat 71 » 90 »

Kabolya-Polyana község által fizetett késedelmi kamat 29 » 17 »

A kápolnok-monostori közös erdőből a kincstárnak jutott, de Papp Sándornak eladott terület faállományának vételárából (250 forint) még fizetendő 200 » — »

A Rakovicza községnek urbéri egyezség folytán eladott erdőterület faállományáért a nevezett község által fizetendő 1.016 » — »

A m. kir. pénzügyministerium és a földmivelésügyi ministerium között létrejött megállapodásokhoz képest az erdőkincstár által telepítési czélokra a gazdasági ágak átadott területek

s a viszont cserébe kapott területek közti különbözetek kiegyenlítéseül, illetve az átadandó erdőbirtokok időelőtti letarolása folytán beálló értékvesztés kárpótlásául a pénzügyministerium a szinevéri uradalom megvételéhez hozzájárult 600.000 frttal ezenfelül még ugyancsak értékvesztés-kárpótlás czimén . 300.000 frtot

ajánlott fel. Az összesen 900.000 frtnyi összegré eddig le-

fizettetvén . . . 706.826 frt

marad még fizetendő 193.174 frt — kr

A gróf Teleki Györgynek eladott pirosai erdőterület faállományának vételára

1.400 » — »

A lápos-debreki 226·1400 holdas eladott erdőterület faállományának a pénzügyministerium által megtérítendő vételára

420 » 15 »

A Herlein községi zselléreknek átadott legelőterület faállományáért Alexander Lipót és társai által 1890—1891. évben 2 részletben fizetendő 1.102 frtból a 2-ik részlet

551 » — »

A nagybányai főerdőhivatal kerületében levő kohlpataki 107 holdas erdőterület faállományának vételára fejében Latits Elek által fizetendő .

1.300 » — »

A dánpataki 235 holdas eladott

erdőterület faállományaért a pénzügyi tárca által megtérítendő 4.458 frt 70 kr.

A kolozsvári erdőigazgatóság kerületében levő Vasas-Szt.-Iván községben foganosítatott urbéri rendezés folytán a kincstári erdőből cserébe adott terület faállományaért Schiller Miksa által fizetendő 1.385 » — »

A Kis-Somkut községnek eladott erdőterület faállományaért járó vételár (fizetendő 1891 VII/15. és 1892 V/15-én 1.279 » 78¹/₂ »

A lugosi erdőigazgatóság kerületében a gazdasátnak átadott területek faállományaért fizetendő vételár 4.280 » 90 »

Az apatini erdőhivatal által a gazdasági ágnek átadott erdőrészlet faállományának ára 196 „ 50 »

A nagybányai főerdőhivatal kerületében levő disznópataki 144·97 holdas eladott erdőterület faállományának vételára fejében a p. ü. tárca által megtérítendő 2.512 » 50 »

A milovai censualis telepéseknek átengedett erdőterület faállományának vételára (1891 I/1-től 20 évi részletben) 1.070 » — »

A nagybányai főerdőhivatal kerületében levő buđafalvi 64 hold 556 négyszögölnyi erdőbirtok eladatván, a p. ü. ministerium intézkedése folytán a faállományért fizetendő 1.240 » — »

A keezerpekleni majorsági tel-
keseknek legelő-illetőség fejében ki-
adott 24.75 holdnyi erdőterület fa-
állományának vételára 160 frt — kr.

A lugosi erdőigazgatóság kerü-
letében az istvánfalvi telepéseknek
átadott 74 hold 503 négyszögölnyi
erdőterület faállományának vételára 48 » — »

A magyar-kékesi görög-kath. egy-
háznak eladott 16.87 holdnyi kincs-
tári erdő faállományának vételára fe-
jében a p. ü. tárcza által megtéri-
tendő 119 » — »

A kolozsvári erdőigazgatóság ke-
rületében levő pócsteleki 167.8 hold-
nyi erdőbirtok 26.250 forintért el-
adatván gróf Normann Ferencznek, a
vételárból a faállományért fizetendő 8.216 » — »

Az alap tulajdonát képező és
gyümölcsözés végett a budapesti egye-
sült fővárosi takarékpénztárba elhe-
lyezett 273.000 frt után 4%-os ka-
mat, és pedig: 153.000 forint után
1890 III/26-tól, és 120.000 frt után
1890 XII/29-től 15.652 » — »

Az alap terhére tévesen elszá-
molt összegek megtérítéseül 1.500 » — »

Az alap javára tévesen bevéte-
lezett összeg 100 » — »

Összes bevételi előírás 385.160 frt 07¹/₂kr.

Kiadás.

A szinevéri uradalom vételárából visszatartott részlet	5.130	frt —	kr.
A Móricz Páltól megvett 862.1190 holdas erdő vételárából visszatartott részlet	2.436	» 36	»
A taraczközi ingatlanok vételára	8.052	» 21	»
A tereselpataki usztatási berendezésekre szükséges területek vételára	4.832	» 60	»
A tereselpataki farakodó kibővítése céljából vásárolt telek vételára	80	» —	»
A bázosi magánerdők felbecslése alkalmával felmerült uti- és egyéb költségek	818	» 91	»
A Müller-féle örökösök erdeinek megvétele céljából tett utazás alkalmával felmerült költségek	119	» 28	»
A báró Révay Gyulától megvásárolt erdőbirtok vételára	17.425	» 58	»
A gazdaszat kezelése alatti Kosztyora és Rosztoka pásztélyi kincstári birtokokból az erdőszet kezelésébe átvett birtokrészek vételára fejében a p. ü. tárczának megtérítendő	3.450	» —	»
A tereselpataki vasuti farakodóra vezető iparvágány építésére	6.800	» —	»
Taracsvölgyi vasuti törzsrészvényekért	4.000	» —	»
Az alap terhére tévesen elszámolt összeg	1.500	» —	»

Az alap javára tévesen bevételezett összeg visszafizetése	100 frt — kr.
Összes kiadási előírás	54.744 frt 94 kr.
„ „ leírás	— „ 21 „
Marad kiadási előírás	54.744 frt 73 kr.

A 385.160 frt 07½ krnyi bevételi előírássra befolyt az 1891. év folyamán:

a) eladott állami erdők faállományának vételára fejében	26.280 frt 18 kr.
b) visszatérített előlegek fejében	1.500 „ — „
c) idegen pénz fejében	100 „ — „
Összesen	27.880 frt 18 kr.

Ehez hozzáadva az 1890. évi készpénzmaradványt

Az összes készpénz bevétel 65.459 frt 80 kr.

Az 54.744 frt 73 krnyi kiadási előírássra kifizettetett az 1891. év folyamán:

a) erdőbirtokok vásárlására	8.699 frt 92 kr.
b) helyi érdekű vasutak építési költségeihez való hozzájárulás czimén	4.000 „ — „
c) előlegek czimén (téves elszámolás)	1.500 „ — „
d) tévesen bevételezett összeg visszatérítéseül	100 „ — „
Készpénz kiadás összesen	14.299 frt 92 kr.

Összehasonlítva a készpénz bevételt a készpénz kiadással, 1891. év végén mutatkozik pénzmaradvány .

Egyenleg 51.159 „ 88 „
65.459 frt 80 kr.

Az erdővásárlási alap vagyoni álladéka:

4 ^o / _o -kal kamatozó takarékpénztári betétben	273.000	frt	—	kr.
készpénzben	51.159	»	88	»
bevételi hátralék	357.279	»	89 ¹ / ₂	»
A taracsvölgyi helyi érdekű vasut építéséhez hozzájárulási hányadként fizetett 70.000 forintnak megfelelő törzsrészcvény				
	70.000	»	—	»
A vinkovce-brčkai vasut építésé- hez hozzájárulási hányadként kifizetett 115.000 frt ellenében beszoigáztatott törzsrészcvény				
	107.600	»	—	»
A brassó-háromszéki helyi ér- dekű vasut építéséhez hozzájárulási hányadként kifizetett 50.000 frt elle- nében beszoigáztatott törzsrészcvény .				
	50.000	»	—	»
	Összesen	909.039	frt	77 ¹ / ₂ kr.
Terhelő hátralék	40.444	»	81	»
Tiszta vagyon	868.594	frt	96 ¹ / ₂ kr.	

A fának ágai, mint állati táplálék.*)

Közli: Péch Dezső m. k. erdőmester.

M. L. Grandeau az 1892. évi szárazság alkalmából a Temps nevű hirlapban egy az erdészetet és a mezőgazdaságot egyaránt érdeklő cikket tett közzé.

Az idő épen alkalmas arra, hogy felhívja kivált Fran-

*) A »Revue des eaux et forêts« m. é. 21. füzetében megjelent közlemény után.

cziaország erdővel bővelkedő részének figyelmét az állatoknak egy új tápláló szerére, melyet Raman az eberswaldi erdészeti tanintézet tanára irt le és magyarázott meg először, gyakorlati alkalmazhatósága tekintetében pedig Jena és Salisch északnémetországi birtokosok tettek nagyon jó sikerű kísérleteket.

Az új tápláló szer nem egyéb, mint kivált a bükk- és nyírfának fiatal ága, mely egy bizonyos mód szerint kezelik. Minden növény akár csak élől legyen az, akár hosszabb ideig kitartson, — mint a fák vagy cserjék, — ugyanazokból az anyagokból, sajtanyagokból, légenytartalmu anyagokból, czukorból és zsirneműekből van összetéve.

Ezeknek az anyagoknak egymásközti aránya a növény vagy a növényi részek szerint változik, másrészt a növénynek vagy egyes részeinek a kora ebben a tekintetben szintén nagy befolyást gyakorol. Általában véve mondhatjuk, hogy mennél fiatalabb valamely növényi rész, annál több benne az emészthető alkotó rész. Hogy biztosítva legyen az élet ujjaképződése vagy folytonossága, a természet a sokáig élő növényeknél maga gondoskodott, hogy a növény egyes részeiben bizonyos korig a tápláló anyagok tartaléka legyen elhelyezve. Ezek a táplálék-anyagok arra valók, hogy a növényi részek a fejlődésükhöz szükséges tápláló anyaghoz jussanak addig, míg azt a levegőből vagy a földből maguk is felvehetik. Így a növény magjában meg van az a tápláló anyag, mi szükséges, hogy a csira kifejlődjék addig, míg mint csemete — gyökerei és levelei segítségével — magát táplálhatja.

A fák ágaiban ősszel levélhulláskor szintén gyűlnek össze tartalék-anyagok, hogy azokból tavasszal a rügyek és hajtások képződhessenek. — Magában a tulajdonképeni farészben, mely a fának vázát képezi, hiányzik az életnek ez

a nyilvánulása, nincsen is benne vagy csak nagyon kevés tartalék anyag: légeny tartalmu alkatrészek, cukor, zsir-
neműek és keményítő. Ez a faváz majdnem kizárólagosan
ásványi alkatrészek folytán megkérgesedett és megkeménye-
dett sejtanyagból áll, melynek nincs semmi tápláló ereje.
E rövid bevezetés szükséges volt, hogy megértethessük:
miért akarjuk mi a fának ágait az állatok táplálékául fel-
használni.

Már rég ideje tesznek kísérleteket, hogy az állatok
táplálékánál a szalmát vagy szénát fával helyettesítsék. A
fűrészpor valódi állapotában vagy a könnyebb emészthetés
végett különböző vegyi szerekkel praeparálva északi Európa
számos istállóiban alkalmaztatott. Az idevonatkozó kísérletek
kettőről tesznek tanuságot: először, hogy a fűrészportáplá-
lék az állatoknak nem ártalmas, másodsor, hogy a fűrész-
pornak a leggyengébb szalmánál is kisebb a tápláló ereje
s így kivált a széna helyettesítője gyanánt nem szol-
gálhat

Az első tétel, hogy a hosszabb időn át élvezett faré-
szek sem ártalmasak a marha, ló stb. emésztő szerveire,
mindenesetre nagyon fontos és világos dolog. Ép ugy vilá-
gos az is, hogy a fűrészpornak nincs elegendő tápláló ereje.
Hiába való tehát arra gondolni, hogy a fűrészpor a
szalmát helyettesítse. A vegyelemzés bebizonyította, hogy a
tápláló anyagokban leggazdagabb fűrészporban alig van meg
— ugyanazon sulyt feltételezve — a leggyengébb szalma
tápláló erejének harmad vagy negyed része. Az állatok
ösztönszerűleg irtóznak ettől a tápláléktól, mely őket csak
az elerőtlenedéshez vezetné.

Ismeretes a norvég paraszt megjegyzése, midőn fel-
szólították, hogy marháját fűrészporral tartsa jól.

„Minden esetre — válaszolta a paraszt — megteszem,

de hogy a marháim meg is egyék a fűrészport, zöld szemüveget teszek az orrukra, hogy a fűrészport felvágott szénának nézzék.“

De ha nem is való állati táplálékul a fának megfásodott része, egészen más dolog az, ha az őszzsel összegyűjtött gyenge ágakról van szó, melyek Raman módszere szerint erjesztés alá vettek.

Vizsgáljuk csak az eberswaldi tanárnak számos vegykísérletei után a különböző fajtájú fák apró ágainak az év különböző szakában való vegyi összetételét és tápláló erejét. Természetesen csupán olyan ágakról lehet szó, melyeknek átmérője nem nagyobb 1 *cm*-nél.

A Raman által ebben a tekintetben tanulmányozott fanevek voltak: a bükk, nyír, jegenye fenyő és erdei fenyő. Az ágaknak tápláló ereje kicsiny különbséggel ezeknél a fáknál egyforma, azért az alábbiakban csak a bükkfára vonatkozó adatokat közlöm.

Az ágakban található anyagok megnevezése	T a r t a l o m		
	télen	rügy fakadás- kor	kifejlődött levelek mellett
	s z á z a l é k		
Légyentartalmu anyagok	6.42	3.13	2.98
Zsirnemek és gyanta	1.43	1.11	1.02
Keményítő és hasonló anyagok	54.45	46.34	48.56
Tiszta farost	27.83	39.61	39.66
Hamu és homok	6.47	2.32	2.97
Víz	4.04	7.50	4.80

Fenti táblázat mutatja, hogy azoknak az ágaknak, melyek 1 *cm*-nél nem vastagabbak, van annyi tápláló erejük, mint a középminőségű szénának és sokkal több tápláló erővel rendelkeznek, mint a legjobb minőségű szalma. Ha az ágakban a keményítő tartalmat közvetlenül határozzuk

meg, úgy az az egész fatesthez viszonyítva 10%-nak fog mutatkozni.

Raman módszere szerint az ágakat nem adják levágásuk után mindjárt az állatnak, hanem előbb mintegy takarmánnyá praeparálják. Még pedig az ágak egy olcsó metsző szerkezettel felapróztatnak, — az összemorzsolás nem célszerű, mert sokba kerül, — azután valóságos erjesztésnek vettetik alá. E célból a felaprózott ágakhoz 1% malátát kell adni és leöntve az egészet meleg vízzel, átengedjük az erjedésnek 1—3 napig, mely idő alatt a viszonyok szerint hőmérsékük 60—70 fokra emelkedik.

A maláta hatása ismeretes olvasóink előtt; a benne levő erjesztő anyag (diastase) a keményítőt cukorrá változtatja. Vannak aztán még más tünetényei is az ágak erjedésének; itt azonban elég annyit Raman szerint megállapítani, hogy a megerjesztett anyagot az állatok már a legelső alkalommal is szívesen megeszik. Azonkívül ez a megerjesztett tápanyag igen emészthető és az állati exkrementumokban alig találni ágdarabot, mely ne volna teljesen megemésztve.

Jena goetheni birtokos Raman módszerével próbált csinált és fényes eredményeket ért el.

Ez a birtokos megállapította, hogy a hőmérsék, az erjedés alatt ne legyen kisebb 50°-nál és ne nagyobb 60°-nál, ha a hőség magasabbra emelkedik, a felaprózott ágakat többször meg kell forgatni és szellőztetni. A hőmérsékét a nedvesítés mértéke is szabályozza. Jena azt ajánlja, hogy az erjedésbe hozott galyakat kolompérral, répával, széna vagy szalma-szeccskával stb. kell keverni s csak aztán adni oda az állatoknak. Eleinte csak kisebb mennyiség adandó ebből a keverékből; három-öt nap múlva azonban már a teljes mennyiség szolgáltatandó ki.

Jena 110 ökröt, 17 lovat és számos juhot február 10-től május 10-ig ily módon táplált. A lovak naponta 3 kiló, az ökrök 7·5 kiló, a juhok 500 gramm megerjesztett galyat kaptak. A szalmaszececskával eszközölt összehasonlító kísérlet azt eredményezte, hogy az ökröknek megerjesztett galylyal táplálása a szalmával szemben három hónap alatt 10 kiló súlyszaporodást idézett elő.

Az ökrök a jelzett idő alatt 12 métermázsza galyat kaptak. És ugyanannyi ökör ugyanolyan mennyiségű szalmaszececskát evett.

Igen biztató eredményekhez jutott Salisch is az 1891. évben. Nevezett birtokos ugyanis márczius 25-től május 2-ig néhány tehenet és borjut táplált olyképen, hogy azoknak naponta 10 kiló szalma, kolompér és répa keveréket adott; más teheneket és borjukat a megelőző mód szerint elkészített és az előző télen gyűjtött ágakkal etetett, még pedig egy-egy tehén szintén 10 kiló ágat kapott naponta.

Az exkrementumok vizsgálata az ágak teljes emészthetősége felől adott tanubizonyságot, csak nagyon kevés ágdarab maradt emésztetlenül. A táplálkozás fenti módjai megszüntével az állatokat megmérték, az ágakkal táplált tehenek átlagosan 25·44 kiló, a szalmával etetett tehenek 21·9 kiló súlygyarapodást mutattak. A fának ága tehát táplálóbb a szalmánál.

Salisch a tehenek tejelésére nézve is tett ily irányú kísérletet s azt találta, hogy az ágak helyett a szalmával való etetés mind a négy tehénél, melyeket a kísérletre használt, tejesökkenéssel járt.

Fenti kísérletekből a következő következtetéseket vonhatjuk :

1. a vékony faág eléggé felaprózva és megfelelően megerjesztve igen jó táplálékot nyújt az állatok számára;
2. a faág könnyen emészthető és ugyanazt a mennyiséget feltételezve, táplálóbb, mint a szalma;
3. a tejelő tehenek tejképzésére nincs káros befolyással.

A múlt évben kevés volt a takarmány; itt volna az ideje, hogy mi is kövessük Jena és Salisch kísérleteit.

Hátra van még számbavenni azt, hogy mennyibe kerül a táplálkozás e módja? Az ágnak, mint faanyagnak, értéke nálunk ugy szólván semmi.

Az ág előkészítésének — gyűjtésének, felaprózásának, erjesztésének — költsége Jena szerint 100 kilónkint 1·5—1·75 frkot tesz. Jena eszerént a táplálkozásmód szerint rendezte be egész gazdaságát és 20 lovat, 80 ökröt és 1000 juhot etet ilyen módon minek következtében azelőtti széna és szalma szükséglete csak felére szállt alá.

Az ökrök a téli hat hónapon át naponta 5 kilo, a lovak az egész esztendőn át naponta 2·5 kilo, a juhok 6 hónapon át naponta 500 gramm ágat kapnak. Jena gazdaságának évi jövedelme az állattenyésztés leirt módja folytán 2500 frankkal növekedett.

A gyümölcsfáknak és cserjéknek ágait szintén lehet az állatok etetésére használni.

Az etetés leirt módját egyébiránt legjobb akkor megpróbálni, mikor drága a széna.

Meg vagyok győződve, hogy erdészeti hatásaink nem fognak kifogást tenni a fa ágainak illetően használata ellen, a mint pl. megengedték a kisebb birtokosoknak az alomszedést is.

Meg kell, hogy említsem ez alkalommal a makkot is, mely nem csak a disznóknak, de a többi házi állatoknak —

különösen a pulykáknak — jó táplálékul szolgál. Nem szabad azonban penészes makkot használni. Etetetés céljára a makkot szedése után mindjárt meg kell szárítani; megszáritva aztán romlatlan állapotban hosszabb ideig is megmarad.

Felnőtt állatnak naponta nem szabad többet adni 2—3 kilónál. Szalmaszececskával és répával keverve a makk igen egészséges táplálékot képez állatok számára. Kísérletet tettek a makketetéssel Côte d'Orban Legéas gróf és mások.

Vidéki levél.*)

Tekintetes szerkesztő ur! Becses lapjának mult évi szeptember havi füzetében az erdők hitelképességét Illés Nándor ny. m. kir. főerdőtanácsos ur szakavatott tollal tárgyalta; engedje meg, hogy ezen — szakunkra kétségkívül nagy fontosságú — dolog megvilágításához, szerény tehetségemhez képest én is hozzájáruljak.

Napjainkig, meglehetősen ferde felfogásból kiindulva, idegenkedik a legtöbb pénzintézet az erdőkre alapított pénzkölcsönök liquidálásától, s ha történtek is nagyobb erdőtestekre kölcsön-bekebelezések, azt csak nagyobb szabású részvénytársulatok, vagy bankár csoportok eszközölték, mintegy a kockázat nagyságát, a vállalkozás merészségét állítva szemünk elé.

Leginkább rászolgáltak ezen nézet táplálására hazai erdőbirtokosaink, minthogy erdejükből rövid pár év alatt

* A levélben mondottakkal nem értünk ugyan mindenben egyet, de a kérdést sokkal fontosabbnak tartjuk, hogysem az iránta való érdeklődés terjesztésére a hozzánk intézett s különben tartalmas levél közlésében kínálkozó újabb alkalmat is felhasználni ne akarnók.

milliókat érő fatermést elkótyavetyélve, az erdőpusztítás könnyü, de annál elszomorítóbb voltát mutatják be a művelt világnak.

De okai e felfogásnak hirneves közgazdasági irónk közül is többen, kik különben elvitázhatlan becsü munkáikban nem méltatják szakunkat oly alakban, mint az az érdekelt olvasóközönség megfelelő tájékoztatására szükséges volna s amint tehát azt mi óhajtánók.

Ugyanis míg lépten-nyomon a szabadság eszméjét látjuk hirdetni mindenütt, a földmivelés-, ipar- és kereskedelem terén az államtól — a szabadság nevében — csakis passiv magatartást óhajtva; addig, habár elismerik szakunk közgazdasági fontosságát — mintegy sajnálkozva említik, — mintha csak egy exotikus állam népképviseléről volna szó, hogy az erdészet még nem érett meg arra a szabadságra, hogy az állam közvetlen beavatkozását ez időben nélkülözhetné.

Szükségtelen bővebben fejtegetni, hogy épen az állampolgároknak egy magasabb szempontból vett szabadsága érdekében szükséges az erdőgazdaságban az állami beavatkozás, ha tény is, hogy a szabadság, mint e művek igen helyesen tanítják, a hitel egyik legfontosabb létfeltétele; e beavatkozás a hitelező érdekeit inkább védeni, mint sérteni van hivatva a mai minimumra redukált alakjában.

Ama nagy különbség miatt, mely az erdészet és a közgazdaság többi produktív ágának célja és nemzetgazdasági fontossága közt fennáll, igen természetes, hogy nem lehet, de nem is szabad az ezekre vonatkozó szabályokat az erdészetre alkalmazni.

Mindennek daczára, mindeddig az erdőkre alapított hitelműveleteknél a mezőgazdaságra érvényes szabályokat alkalmazták, s midőn ezek alkalmasaknak nem bizonyultak,

a helyett, hogy oly módok és utak kijelölésére törekedtek volna, melyek e különleges viszonyoknak tökéletesen megfelelnének az erdők jelzalogként való alkalmatossága maga lett kétségbe vonva.

A mezőgazdaságnál a hitel alapja a föld, vagyis végleszármazásában a föld használhatósága; jelzalogként szereplése egyszerű és világos, a bekebelezéssel jogot nyer a hitelező arra, hogy magát — a kölcsön adott tőke és járuléka erejéig — kielégíthesse az esetben, ha az adós kötelezettségeinek megfelelni nem tudna. Nem így az erdőknél! A jog ugyan itt is meg van, de ha az adós a jelzalog alapját képező erdőt kihasználja s kötelezettségét nem teljesíti, megfosztja hitelezőjét biztosítékától, mert bár megmarad a föld, de használhatósága végkép vagy legalább is hosszú időre tönkre tétetett.

E bajok orvoslására Illés főerdőtanácsos ur a kölcsönnel megterhelendő erdőket — igen helyesen — rendszeres gazdasági tervekkel véli ellátandóknak. Szerény véleményem szerint azonban már csak administrationális okokból is egyszerűen az üzemtervvel, a hitelezők kellően biztosítva nem lennének.

Ugyanis feltéve, hogy egy ily kölcsönnel megterhelt és rendszeres gazdasági tervvel ellátott erdőben a tulajdonos rendkívüli használatot eszközöl — mondjuk ministeri engedéllyel, — kinek lenne kötelességévé téve a hitelezőt az adós ezen szándékáról értesíteni? Az amugy is igen nagy tevékenységi körrel bíró felügyelői karnak bizonyára nem, mert e felelősségteljes teendő oly rendszeres könyvelést, nyilvántartást és kiterjedt levelezést igényelne, melyre tán a jelenlegi ügybuzgó kar sem volna elegendő.

De mindettől eltekintve, a tisztán állami érdekeket szolgáló felügyelőségeket, ennyire magántermészetű ügyek-

kel, már csak politikai szempontból sem volna czélszerű megterhelni.

Tán a közigazgatási erdészeti bizottságokat? Tőlük aligha lehetne várni ily nagy gondot igénylő feladat megoldását, hisz a tulnyomó részt nem szakemberekből álló bizottságoktól az is szép, ha jelenlegi feladatuk magaslatáig emelkednek.

Feltéve azonban, hogy akadna egy »modus vivendi« a kérdés megoldására, még mindig hátramaradna az üzemterv rendelkezéseinek önkényes megszegése: az erdőrendészeti áthágás, melyért azonban ha az illető közigazgatási uton el is venné méltó büntetését, hitelezője mindazáltal biztosítékát vesztené.

Sokkal hatásosabb eszközök is állanak rendelkezésünkre, melyekkel a jog és igazság érdekeit megoltalmazhatjuk.

Nem ritka eset a magyar magánjog körében, hogy bizonyos elvek lesznek a tulajdonra bekebelezve a nélkül, hogy azokkal positive megterhelhetnének s a tulajdonos mégis kötve van a bekebelezések intézkedése szerént be rendezve vezetni gazdaságát.

Egy ily módot lehetne tán a szóban forgó kérdés megoldására ajánlani. Készítsünk üzemtervet a hitel alapját képező erdőkről, de vezettessék is rá az illető erdőbirtok hitelleltekönyvének teher lapjára a kölcsön összegével együtt az illető üzemterv jóváhagyási záradéka. Az ellenőrzést az üzemterv egy hiteles példányával maga az illető hitelező eszközölhetné, koronként meggyőződést szerezve az üzemterv rendelkezéseinek pontos betartásáról.

Legyen szabad a fennebbi ok indokolására a következő analog esetet előterjeszteni. Egy pénzkölcsönnel megterhelt földbirtok tulajdonosának jogában áll földeit tovább is

használni, de annak semmi részét — míg terhét nem törleszti — eltulajdonítania nem szabad.

A magyar magánjog szerint az erdő is miként a mezőgazdasági művelés alatt álló föld ingatlan tulajdont képez, melyből ha megterhelhetik, a birtokosnak absolute más hozamra joga nincs, mint az évi fatermés felhasználására, mely pedig az évi vágástétben nyeri kifejezését. Ha tehát a birtokos az üzemtervben előírt vágástétet tullepné, megtámadná magát a jelzálogot képező ingatlant s ép úgy jönne — a fenti feltétel mellett — a büntető törvénykönyv illető szakaszaival összeütközésbe, mint ki bírói pecsétörést követve tulajdonit el valamit; mire igen természetes józan gondolkozásu ember alig vetemedik.

A készitendő üzemtervnek tekintettel kellene lennie az alapján kötendő ügyletre s egyszersmind arra is, hogy a legegyszerűbb alapokra fektetve, megfelelően olcsó is legyen, nehogy a kölcsön ok nélkül szerfelett megdrágittassék. Igen természetes, hogy a kölcsönüzlet lebonyolításával a teherrel együtt az üzemterv is ki volna a birtokról táblázandó.

Nyílt kérdést képez még, vajjon mily időtartamra köteleznék a birtokost rendszeres kezelésre az ily czélből készült üzemtervek?

Tételes adatot erre felhozni ma alig lehetne, de azt hiszem, eléggé megfelel erre az üzemtervek készitőmódjának jelen alakja, mely szerint a birtokos egy forda letelével alig volna további üzemtervszerű kezelésre szorítható.

Hátra volna még a kölcsönüzlet lebonyolítása. Hogy jut tőkéhez a hitelező az esetben, ha az adós kötelezettségének a megszabott határidőre eleget nem tenne? Mindenesetre ez a kölcsönüzlet realitásával van szoros összefüggésben. Ugyanis, ha az évi vágástét értéke a kölcsön adott tőke évi kamatait és egy okvetlen szükséges vállal-

kozó nyereséget, vagy e helyett egy bizonyos évekre felosztott amortisatió költségeit fedezi: a kölcsön megtérülése, tekintve a jelenlegi pénzviszonyokat, semmi akadályokba ütközni nem fog. Ha azonban az ügylet e feltétele hiányzik, mindenestre, mint saját hibájából eredő kárt, a hitelezőnek kell a veszteséget elszenvedni, mert ha kötelessége is az államnak oly intézmények létesítése, melyek ugy az adós, mint a hitelező érdekeinek a közérdek határáig való megvédésére alkalmasak, de a hitelezőnek, mint az adósnak kell birni bizonyos üzletemberi élelmességgel, hogy az állam által nyújtott előnyöket a saját czéljaikra minél inkább kihasználják.

Sepsi-Szent-György, 1892. október hó.

Hoffmann Gyula,
m. kir. erdőgyakornok.

A keselyük faji különbségei és elterjedésük.

(Adat a vadászat állattanához.)

Irta: Lakatos Károly.

A hazánkban előforduló orvmadarak közül leginkább a keselyü-félék (*Vulturinae*) azok, melyekkel a vadászok legkevésbé vannak tisztában. — Az előforduló fajok száma, a faji különbségek, elterjedési körük s zónájuk dolgában való tájékozottságot illetőleg s általánosan ama balnézet foglal tért, hogy a keselyük hazánkban aféle históriai ritkaságok közé tartozó lények, melyeket egy neme a titokzatosságnak vesz körül — mint minden kevésbé ismert lényt, a laikus felfogás szerént.

A havasi vadászok általában minden keselyüt sas keselyűnek mondanak, kivéve a kis keselyüt, mely

egyébként nálunk csak aféle eltévedt kóbor utas lévén, ritkán kerül szem elé. Hallottam azonban itt-ott még királykeselyüt is említeni; de hogy ezen elnevezést a keselyűnek mely fajára értették, azt nem sikerült kiputolnom.

A mi a nálunk előforduló keselyűk összesen 4 alakjának faji különbségeit illeti, azok oly jellegzetesek s oly élesen szembetűnők, hogy a tévedés a meghatározásnál teljesen ki van zárva.

Az alak tekintélyes, nagy, ehhez mért roppant kampóval, mely csak a végén idomul gyenge horoggá és hatalmas fegyvert képez, épugy a roppant karmok is. A valódi par excellence keselyűknek fő ismervét azonban a legnagyobbbrészt meztelen vagy gyapjuszerű apró pihetollakkal benőtt fej és nyak képezi, mely utóbbi még örvözzettel, helyesebben; tollgallérral körített. Ilyenek: a *fehérnyaku* (fehér vagy gyapjasfejű; fakó) és a *kéknyaku* (csuklyás, barát v. barna) *keselyű* (*Gyps fulvus* et *Vultur monachus*).

A másik két alak nem tollatlan fejű és nyaku, a tollgallér is hiányzik náluk; vannak azonban egyéb ismerető jegyeik is, mikről könnyű őket meghatározni.

Ha már most a különbségek pontosabb megállapíthatása okából összehasonlításokat teszünk a fajok közt, azt találjuk, hogy a két első, külső hasonlóság tekintetében egymáshoz közelit, ellenben a másik két faj egészen külön és egymástól is távol álló helyet foglal el.

A *fehérnyakut* (*G. fulvus*) a *kéknyakual* (*V. monachus*) összehasonlítva, szembeötlően mindjárt a fej és nyaknál megtaláljuk az éles eltérést. Ugyanis míg a fehérnyaku alaknál a fej a testhez képest kicsiny, kis szemű és szembetűnően hosszú nyakon ül, addig a kéknyakunál

épen nagysága és széles volta következtében válik feltünővé a rövid nyakkal együtt, melynek több mint fele meztelen, kékesbe játszó; feje azonban gyapjuszerű barna tollazattal benőtt.

A fehérnyaku alaknál a fej a nyakkal együtt le a bogyig csupasz, azaz minden folytonossági megszakítás nélkül fehér vagy sárgásfehér (a fiataloknál hamvas) színű, amazéval azonban hasonló anyagu: pelyhes tollazat által fedett.

Élesen felülről jegyek még a következők: a fehérnyaku alak nyakát a begy felett hegyes tollakból álló tökéletes gallér övezi; míg amannál a nyakörv ferdén (harántosan) egész a hátfő fölé emelkedik; ezenkívül vállain mozgatható tollpamatot is hord, mi a fehérnyakunál hiányzik. Ugyancsak a kéknyakunál az is igen jellemző, hogy «kopasz feje a két oldalán levő rövid tollaival, a vállon elhelyezett nagy (csukja-alaku) gallér közepette, a francziskánus barátokra emlékeztet» (Dr. Lovassy S.).

Megkülönböztető jegyül szolgálhat még a két faj közt orrlyukaik alakja, illetve helyzeti különözete is, mely a kéknyakunál inkább gömbölyded, míg a fehérfejünél hosszúdad alaku, boltozatos, tehát tágabb, de nagyobb is mint amannál és ferdén (keresztben) álló nyilást képez. Tehát az orrlyuk mint ismertető, illetve megkülönböztető bélyeg, igen fontos, mert csupán erről is meglehet a fajt ismerni.

A tollazat színében nagy az eltérés köztük. A kéknyaku faj egész testét minden korban a sötétbarna szín uralja; a fehérnyakunál azonban a fiatal korban a rozsdabarna az uralkodó és egyöntetű festés, míg a vének szennyes szögsárgák, kivéve hosszú, e korban szörszerű tollakból álló fehér nyakörvüket, mely a fiatalok-

nál hosszú, keskeny és hegyes, teljesen toll-alaku tollakból álló, a test színével egyező ékességet képez.

A kéknyaku alak fölálló tollpamatja illetve nyakörve: mindig sötétbarna.

A *saskeselyű* (*Gypaëtus barbatus*) az első tekintetre megkülönböztethető a valódi, tehát csupasz nyaku és gallért viselő keselyűktől, minthogy feje és nyaka épen mint a sasoknál: hegyes kopjaforma tollakkal benőtt; tehát nem csupasz — illetve pölyhös, mi a valódi keselyűknél oly jellemző. A fehér-sárga pihetoll csakis szája nyílása és szemei körül jelentkezik, mint e részeket borító mez. De a színe is egészen más a saskeselyűnek; csüdeinél is van különbség, melyek többnyire gatyásak az ujjakig, ámbár kerülnek kopaszlábuak is; a két előbbi fajnál azonban soha, még kivételesen sem fordult elő gatyás lábszáru példány.

Az elmondottak összevetése mellett tehát a saskeselyűt a valódi keselyűkkel összetéveszteni teljesen lehetetlen; de a sasokkal se, noha természetére nézve félig keselyű, félig sas is egyszersmind.

Mindkettőből van benne valami, a mi közös. Ide is, amoda is huz; de mégis inkább keselyű.

Hanem alakja, egész fizognómiája egészen különös, idegenszerű és szokatlan valami. Ha szemben van vele az ember, hinné, hogy a kecskeszakálás pofája tekint felé. Álla alatt aféle sörteszerű pamacs, mint a pujskakakas begyén lelőggő szőrösomó, — meredezik, valóságos állszakált képezve (innét *szakálás keselyűnek* is hívják), ép ily durva előre irányzott sörteféle szálak takarják orrlyukait is. Ha ehez hozzá képzeljük még igen magasan helyezett szalonkaszerű (egészen a fejeteteje közelében levő) csillogó szemeit, nagy, buta, a hajlásán puffadt kampóját:

egészen sajátsterü valójában elöttünk áll egy, az idegensterüség szoktalan látványával ható különös madár-alak, mely azonban rövid, vastag, roppantul dús tollazattal ellátott nyaka daczára is azonnal elárulja a keselyüt. A félig nyitott szárnyak, pukkaszkodás, buczkós bögy s buta karmak — biologiái viszonyairól nem is szólva — kétségben nem hagynak, habár röptében hosszú szárnyaihoz mérten aránylag kis sugár teste, a hosszú — teste hosszával majdnem felérő — fark, a nemesebb orvmadarakra emlékeztetnek is.

Tollszínezete egészen különleges és sajátsterü, semmi más hazai nagyobb szárnyas ragadozóéhoz nem hasonlít. Nyaka és tarkója rozsdabarna vagy sárgásfehér; feje fekete körvvel körített. Tokája, melle és egész test-alja világos fénylő-sárga vagy rozsdasárga. Felső teste barna vagy fekete, minden tolla sárgás vagy fehér vonással. — Fiatalabb korában nyaka és melle többé-kevésbé sötétbarna, de fordultak elő egészen feketebarna testü példányok is. Különben a saskeselyü állítólag csak a negyedik évében nyer teljes díszben levő kifestett tollazatot.

A *kis v. tarajos keselyü* (*Neophron percnopterus*) sokkal kisebb (körülbelül jókora holló nagyságu) alakja folytán, a három előbb említett tekintélyes keselyü alak egyikével se téveszthető össze, mivel már az első tekintetnél feltűnik a nagyságban való tetemes különbség. Egyéb-ként külső tekintetében is lényeges eltérés van köztük. Először is mindjárt feltűnik e fajnál, a nyakörv hiánya s a tollakkal benőtt nyak; mert csakis a pofája és torka csupasz, a nyaka nem; lába azonban szintén meztelen, miként a saskeselyü kivételével minden más keselyünek. Különösen jellemző nála ama bóbítasterü ékesség, mely tarkóját díszíti, melyet taréj-alakban képes felmereszteni. —

Azután még a csőre se olyan, mint a többi keselyűé és távolról se képez oly »kampónak« nevezhető erős fegyvert, mint amazoké, a mennyiben a mellett, hogy hosszú, még szembetűnően vékony is, a görbülete felett kissé megduzzadva.

A fiataljának tollazata barna; a hímek színe később megváltozik és sárgás- vagy piszkos fehér lesz, fekete evezőkkel. Pofája és torkának csupasz része sáfránszínű, bóbítája vereses-sárga, lábai sárgák vagy sárgáskékek.

Állítólag a nőtény egész életén át barna marad.

Leirt négy hazai keselyűfaj méreti viszonyai, különbségek tekintetében nem igen lényegesek, kivéve a legutóbb említett kis fajt, mely madár holló nagysága mellett, csőre csúcsától a fark végéig mérve körülbelül csak 60 egész 80 *cm*-nyi hosszú.

A méretek tekintetében első helyen áll a saskeselyű 4 és $\frac{1}{2}$ lábnyi hosszal s 9, egészen a tizedik lábat megütő röpszélességgel.

A fehér és kéknyaku faj méreti viszonyai azonosak; $3\frac{1}{2}$ egészen 4 láb magasak, 8—9 láb röpülési szélességgel.

A fehér és kéknyaku keselyű a déli és délkeleti tartományokban a hegyi régiók állandó lakói és korántsem oly történelmi ritkaságok, mint a minőknek tartatnak, ellenkezőleg helyenkint egészen közönséges előfordulásuk van s e mellett egyedekben is feltűnően számosak. Egyébként Európának az 50. sz. fokát terjeszkedésükben tényleg ritkán lépik át. A Pyrenaeusokban állandók és mint fészkelők is ismeretesek; a felső Kárpátokban is fel-fel tűnik éven át néhány példány belőlük; a Székelyföldön pedig már majdnem közönséges számba mennek; így Erdély több vidékén is a rendes fészkelőkhöz tartoznak. A rodnai havasokban, fogarasi hegységben stb. és Krassó-Szörény-

vármegye (déli) sziklásaiban s általában különösen az Al-Dunánál (Mehádia vidékén főleg s a Karán szorosnál) szintén mint igen bő előfordulása fészkelő és tenyésztő fajok ismereteseek. A kéknyaku alak azonban mégis kevésbé gyakori, mint a fehérynaku. Ennek inkább a Fruska-Gorában és általában a slavoniai alpesekben: Papukon és Javoroviczán van bővebb előfordulása. Hanem a slavoniai keselyük (a fehérynaku is) alighanem jobbára balkán-félszigeti, kiválóan pedig boszniai látogató vendégek, mint állandó lakók. Egyébként a keselyük bevándorlása hazánk déli hegyregióiba, szintén többnyire a Balkán-félszigetről történik. Egy ízben a slavoniai alpesekben huzamosabb időt töltve, megfigyeltem, hogy az érkező keselyük mindig a szerémségi hegyek felől látszottak jönni és a Papukot, Javoroviczát érintve, kelet felé, a boszniai hegyekbe tartottak, hol egyébiránt özönével találhatók. Boszniában, Hercegovinában különben a kis keselyű is egészen gyakori, szinte ölyvszámra czirkáló ragadozó, noha igazi hazája Észak-Afrika. Az annectált tartományokból aztán átvált egy-két példány a slavoniai hegységekbe is a tavaszi és őszi hónapokban, midőn aztán egyesek néha igen hosszú vándorutakat tesznek meg s messzire feljutnak a kontinensre. Igy Altum szerint a 80-as években Poroszországban került terítékre egy ily elkóborolt példány.

Mojsinovic's állítása szerint Stájerországban rendszeren fészkel. Hazánkban tényleg szintén előfordul a déli vármegyékben a tavaszi és őszi hónapokban, mint ritka vendég. Eddig észleltetett a temesi-bánságban, Krassó-Szörényvármegyében és a Bihar-hegységben, sőt Mehádia, Dubova és Hátszeg vidékéről egyes költésekről is birunk adatokat.

A *saskeselyű*, mely oly ritka lett eddigi tartózkodási helyein s nálunk is alkalmasint kiveszőfélben van,

aránylag még mindig elég gyakran fordul elő Erdély havasain. Európa más helyein is, mint az észleletek bizonyítják: habár csekély számban, de még mindenütt előfordul a magas hegyrégiókban, azonban évről-évre fogy. Az egyre terjeszkedő emberiség még az ő rideg hazáját is birtokába készül venni és e pompás állatot maholnap, mint a nagy alkát csak muzeumok és ritkasággyűjtemények példányaiból fogjuk ismerhetni. Mint az indián, ki fehér testvére üldözései elől menekülendő, a magas északra huzódott vissza: úgy vonja meg magát madarunk is a havasok között, a míg majd fájának utolsóit is felkeresi rejtéken és kiirtja a telhetetlen ember, hogy vele birtoklási vágyát kielégíthesse.

• Erdélyt illetőleg észleltetett a saskeselyű: a Rodnán (Besztercze-Naszód) és a Ciblesen (északi havasok), a Nagy-Hagymáson (keleti havasok), többször a Schulleren (Brassóvármegye) és a brassói alpesen; továbbá a Klopotiváns általában a hunyadvármegyei és fogarasi havasokban (Retyezát, Zernest). Észleltetett még a bánsági Pojána-Mörül havasokon is. Öreg havasi vadászok állítása szerint, hajdan, mikor még gyakoribb volt, itt-ott a havasok hozzáférhetlen sziklahasadékaiban költött is. Gr. Lázár Kálmán is állította, hogy a Retyezáton sziklahasadékban fészkel. Általában a Retyezáton gyakrabban előfordul ma is. Damford angol vadász és ornithologus, csak közelébb is lőtt itt egy igen szép példányt, mely jelenleg a nemzeti muzeum madárgyűjteményét ékesíti.

Ma már költségekről nem hallani, mert — mint említők — nemcsak összes európai lelhelyein igen meggyérült (Svájczból teljesen kipusztult), de hazánkban is mind ritkább tünemény lett. Hanem persze azért fajkiveszésről

szó sincs. Valószínűleg csak egyszerűen visszavonult igazi hazája: Észak-Afrika és Közép-Ázsia felé a folytonos üldözések következtében. És valóban a mennyire ritka nálunk, ép oly gyakori s egyedekben igen számos előfordulása van említett világrészek sivár vidékein. Przseválszkij M. N. ezredes, híres közép-ázsiai (tibeti) utazó a «Zájzánból Khámin át Tibetbe» című munkájában például idevágólag a következőket írja: «Egyedüli szórakozásunkat a *szakálás* (*Gypaëtus barbatus*) és *havasi keselyűkre* (*Gyps himalayensis*) való vadászat képezte. Ezek nagy számmal kóvályogtak tanyánk körül, lesve a falatot. Nagyon hiszékeny madarak (!), hisz Tibetben nem hogy üldöznék őket az ember, hanem jól tartja őket.*) A havasi keselyűk még vigyáztak a bőrükre, de a szakálások annyira nem félték, hogy az étkező kozákoktól alig husz-harmincz lépésre szálltak le. Kezdetben olyan furcsának tetszett nekünk, látni ez óriásokot, melyeknek kiterjesztett szárnyai megütik a három métert, a mint röpködnek felettünk alig két-három emelet magasságra. Az ember szégyelte magát, hogy söréttel puszkázza meg őket, de meg nem is ért vele czélt; golyó kellett nekik, golyóval terítettünk le belőlük vagy husz darabot.»

A saskeselyű — nálunk legalább — érezhető kárt nem

*) Przseválszkij a tibeti népek szokásairól irván, a többek közt a következőket mondja: »A temetkezés abból áll, hogy a hullát kiviszik a mezőre s a farkasoknak, keselyűknek és hollóknak martalékul dobják. Lhásszában a halottak sorsát a lámák határozzák el; kuruzsolással döntik el, vajjon megégessék-e, a folyóba dobják-e, vagy pedig állatok és madarak zsákmányul adják-e a halottat. Az utolsó esetben a holtat a pusztába viszik, imádkozás közben feldarabolják és a keselyűknek dobálják. A madarak jól ismerik már ezt a temetést, mert rengeteg sokaságban gyűlnek össze és nem félnek az emberektől; a hulla csontjait is feldarabolják és a madaraknak dobják.«

okoz, sem hasznot nem hajt, azon egyszerű oknál fogva, mivel igen ritka. A kinek vadászterületén ezen pompás vad előfordul, az jól teszi, ha kiméletben részesíti. Ugyis csak idő kérdése, hogy a saskeselyű mikor fog Európából végleg eltűnni, ha csak a még létező néhány példánynak illetékes helyről a kellő védelem nem nyújtatik.

Lapszemle.

A schwarzburg - gonderhauseni herczegség erdőtörvényei.
Szükségtelennek tartom fejtegetni azt, hogy minő hasznunk lehet abból, ha a saját viszonyaink ismeretén kívül a külföldi államok erdőgazdasági viszonyait is megismerni igyekszünk s ennek mellőzésével röviden közlöm dr. Danckelmann főerdőmesternek a „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen» 1892. évi 4-ik füzetében megjelent czikke nyomán a schwarzburg-gonderhauseni herczegségben ez idő szerint életben levő erdő-törvények tartalmát.

Az 1858. évi julius hó 3-án alkotott községi-erdőtörvény a következő rendelkezéseket tartalmazza:

1. A községi erdők kezelését a belügyministerium által jóváhagyott rendszeres gazdasági tervek szabályozzák. Ezen tervekben az évi használatok mértéke a tartamosság elvének megfelelően akként állapítandó meg, hogy az évi fahasználatok az évi faterméseket felül ne mulják. (2. és 3. §.)

2. A tulajdonképeni erdőkezeléssel a községek a herczegi belügyministerium által megbízhatóknak nyilvánított szakértő erdőtiszteket kötelesek megbizni, vagy pedig erdeiket a herczegi erdőtisztek kezelésébe kötelesek átadni. Az utóbbi esetben, mely a legmagasabb jóváhagyást igényli, a községek egy, az illető herczegi erdőtiszt által kezelt herczegi erdők kiterjedése és a községi erdők kiterjedése közt mutatkozó arány szerint megállapított költséghányadot kötelesek fizetni. Engedményeket e tekintetben a ministerium engedélyezhet. (8. §.)

3. A községek megfelelő őrző személyzetet kötelesek alkalmazni azon esetben, ha az erdő-védelmet maga az erdőgondnok nem teljesítheti. (9. §.)

4. Az erdőgondnok és a község képviselő-testülete által elkészítendő évi favágatási és erdősítési terveket az I. fokú közigazgatási hatóság hagyja jóvá.

A rendszeres gazdasági tervek időszaki átvizsgálásnak és helyesbítésnek vannak alávetve. (12. §.)

5. A rendes évi fahasználat tullépéséhez a ministerium jóváhagyása szükséges. (15. §.) Ugyanaz áll azon esetben is, ha az erdő egy része — más művelési ágra alkalmassá tétel céljából — kiirtatni tervezetik. (17. §.)

6. I. foku felügyeleti hatóság az I foku közigazgatási hatóság; felelbbviteli hatóság pedig a belügyministerium és az összes ministerium. (14. §.)

Az 1892. év januárius havának 15. napján alkotta meg a hercegi országgyűlés a magán-erdők törvényét, melynek rövid tartalma a következő:

1. §. A magán tulajdonban levő 15 ha, vagy ennél nagyobb területű, összefüggő erdőségek használatának és kezelésének a tartamosság határai közt akként kell mozognia, hogy az évi fatermést meg ne haladja.

2. §. A belügyministeriumnak egyrészt joga, másrészt kötelessége felügyelni arra, hogy ezen törvény 1. §-ában foglalt határozatnak elég tétessék. A belügyministerium követelheti ilyen magán-erdőknek — a tulajdonos, vagy hasznélvező költségén leendő — szakszerű berendezését; és az erdőkezelésről vezetett nyilvántartási könyveknek bármely időben való beterjesztését.

3. Mindazon magán-erdőbirtokos, a ki erdejében a szakszerű kezelés határait (1. §.) — a belügyministerium engedélyének előzetes kikérése nélkül — átlépi: 2000 márkáig terjedhető pénzbírsággal, vagy 6 hónapig terjedhető fogsággal büntetetik.

4. §. A 15 ha-nál kisebb kiterjedésű magán erdők, vagy azok egy része egyáltalán csak a belügyministerium előző engedélye után használhatók ki; ellenkező esetben az ezen törvény 3. §-ában kiszabott büntetés nyer alkalmazást.

A fahasználati engedély csak erdőgazdasági tekintetből tagadható meg.

A belügyministerium fel van hatalmazva, hogy az ezen §-ban említett engedélyezési jogát a hercegi közigazgatási hatóságokra ruházza át.

5. §. Az elemi csapások következtében kidőlt, letört, valamint a kiaszott, elnyomott és a teljesen megbetegedett bokrok és fák kihasználásában a magánerdőbirtokos nincs korlátozva.

Ez rövid hivatata a schwarzburg-gonderhauseni hercegségben ez idő szerint érvényes két erdőtörvénynek. Ehhez még érdekesnek tartom megjegyezni, hogy a magán-erdőkről szóló utóbbi törvénycikk ereje kiterjed az egyesek magántulajdonában levő erdőkre és a közbirtokossági erdőkre; s hogy ezen már jogerőre emelkedett törvényjavaslatnak megokolása a többi közt

azt mondja, hogy „az új törvényjavaslatnak nem az a célja, hogy a magán-erdők birtokosainak gazdálkodási és használati jogosultságát az eddigi és a történelmi fejlődés által teremtett korlátokon kívül újabb korlátozásokkal még inkább megszorítsa, hanem inkább az, hogy úgy az erdőbirtokosoknak, mint az állami felügyeleti hatóságoknak jogosultsági- és kötelességükre pontosan megállapított határok közé foglaljassék.»

Végül közlöm még a nemes birodalomra vonatkozó 1893. évi statisztikai adatok alapján, hogy a schwarzburg-gonderhauseni hercegség összes erdőterülete kitesz 25,078 *ha*-t (az összes terület 30,1 százaléka; a népességhez viszonyítva jut fejenként 0,36 *ha*) melyben a községi erdők 2,512 *ha*-al (9,7%), a közbirtokossági erdők 3,836 *ha*-al (14,8%) és az egyesek magán tulajdonában levő erdők 2,603 *ha*-al (10,0%) vannak képviselve. *Péchy Kálmán.*

Egerek által körülragott bükkfácskák megmentése. E bükk-erdők vágás területein keletkezett szép fiatalosokat az időnkint elszaporodó egerek előszeretettel keresik fel és teszik tönkre. Az egereknek arsenicum, phosphor és strichnin méreggel való pusztítása, valamint a bükkfa-csemetéknek a gyökérfő feletti bekátrányozása egyrészt költséges, másrészt pedig a kedvező eredményegyáltalán nem biztos.

E körülragott fácskáknak szokásos csonkítása csak ott ajánlható, a hol a keletkező gyenge sarjaknak a felburjánzó gyomok által való elnyomásától tartani nem lehet.

Gyakorlati fontossággal bír tehát Garthe 7. erdőfelügyelőnek a „Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen“ 1892. évi 5-ik füzetében megjelent cikkében ismertetett azon mód, a melyet az egérrágás után alkalmazva képesek vagyunk a megsértett bükkfácskákat a rágás által okozott sebek daczára életben tartani és egészséges fákká nevelni.

Schröder erdész jött arra a gondolatra, hogy kezelése alatt álló erdőkben az egerek által körülragott bükkfácskákat, a gyökérfőtől számított mintegy 15—20 cm. magas halmocskák-kal körül földelte.

Ezen eljárás mellett ugyanis a megsértett kérgen — vagy ha a kéreg egészen le van rágva, akkor a rágás fölött — hajszál-gyökerek képződnek, melyek eleintén a földhalmocskába nőnek be, később pedig folytonos növekvés folytán a halmocskán áthaladva a talajba ereszkednek le; általuk tehát a megsérült fácskák (csemeték, suhángok) tovább fejlődése biztosítva van.

König kiásatott több oly bükkfát, mely a 70 es években, egérrágás miatt körülhalmoztatott s azt találta, hogy a

körülhalmozás folytán képződött adventiv-gyökerek erős oldalgököreké fejlődtek, míg az eredeti gyökérzet, a megsértett részen alul, folytatólagosan tovább növekedett.

A körülhalmozásnál a következőkre ügyeljünk:

A körülhalmozást csakis azon fácskákánál kísértsük meg, melyek a gyökérfő felett nincsenek 15—25 cm-nél nagyobb szélességben körül-rágva; mert az ennél nagyobb szélességben megsértett fácskák kipusztulása, minden halmozás daczára is, befog következni.

A föld-halmocskák készítését kezdjük meg mindjárt tavasz kezdetén, mielőtt még a napsugarak a rágások helyeit kiszáritották volna.

A haza, fris földből készített halmocskákat jól le kell taposni; a halmocskák 8—10 cm-rel haladják meg a rágások helyeit és felső átmérőjük 30—40 cm legyen, nehogy a keletkező hajszálgökörek azokból kinőjjenek és szabaddá lett csucsaik elszáradjanak:

A Garthe által foganatosított halmozás költsége 100 darabonkint 72 pfennig volt.

Ha a most leirt móddal ha-onkint csak 1—2 ezer darab megsértett bükkfácskát is sikerül az egészséges továbbfejlődésnek megmenteni, akkor — más alkalmas fánemek egyidejű közbeeligyítésével — már biztosra vehetjük, hogy az egerek által tönkretett állab helyén mihamarább erőteljes, egészséges fiatalosban fogunk gyönyörködhetni.

Péchy Kálmán.

Emléklapok egy nyul életéből.

Irta: Jeger Albert.

Tapsifüles uramtól kaptam nem régiben a következő levelet:

— »Épugy a miként te, óh Ember, hasonlóképen mi is szívós kitartással ragaszkodunk szülőföldünk göröngyeihez, s soha sem hagyjuk el azt, csak akkor, ha rabságba ejtve bennünket erőszakkal más vidékre hurczolnak.

Az én szülőföldem a nagy és vagyonos K községnek széles határa; — hatalmas káposztás kertek

virulnak ott évről-évre egy csendes tanya közelében; a tanyát csak egy becsületes földmives lakja jóra való hitves-társának oldala mellett. Ebugatás nem zavarja soha az idylli csendet; s hogy a házban egy árva puska sincs, kellemes megnyugvására van izgékony idegeinknek; s a mi szintén igen fontos körülmény, a — hál' Istennek, csak egy hirtől ismert — drót-hurkokból se lehetne csak egyet is találni ezen a kedves vidéken. Tökéletesen igazuk volt édes szüleinknek, midőn ezt az édent mintegy a mi családunk számára teremtett földnek tartva, itt megtelepedtek.

Itt pillantottam én meg — három egyhasi testvéremmel együtt — a nap világosságát, s a mennyire eszemre emlékezem, soha sem volt okunk egyetlen-egyszer sem arra, hogy tartózkodásunk helyével elégedetlenek legyünk; sőt ellenkezőleg, a mit nyulnak vágyó szive csak óhajtani tud, mindabból bőven kijutott a részünk s e mellett majdnem szakadatlanul békesség uralkodott a birodalmunkban.

Talán fogalmunk sem volt még a «futás hasznos voltáról», s már is vigan s tele erővel baktattunk bölcs öregeink után, kik ilyen formán szinte csak játszva tanítottak meg bennünket, hogyan kell kiküzdeni a létért való harcot a nélkül, hogy életünket tulajdonképen kockára tennők. Nem sokára birtuk már velük a futást, akár mindennapi életszükségleteink beszerzése végett keltünk utra, akár arról volt szó, hogy gyors visszavonulással mentjük meg bőrünket valami veszedelemtől. Mindazonáltal nem szabad eltitkolnom, hogy öregeink — dicséretükre legyen mondva — mindig legelől jártak!

Valami nagy gyengédséget, különösen apámuram részéről, nem mondhatnám, hogy tapasztaltam volna, sőt talán éppen ellenkezőleg; mert a legkisebb helytelenség vagy hanyagság miatt úgy-úgy elpüfölt, hogy csak úgy

porzott bele a bundám. Anyámtól még se kellett annyira tartanom; ki-kitört az is néha-néha, csakhogy rendreutasításai sohasem nyilvánultak olyan durva módon.

Hát bizony szép életet is élt így egész családuknak tavasztól kezdve, a meleg nyáron át, késő őszig; olyan szépet, hogy akár az istenek is megirigyelhették volna tőlünk. Hanem télen — kivált 1890. telén, mikor azok az átkozott hidegek voltak — bizony szörnyen megváltozott a helyzetünk, s nemzetségünknek ugyancsak talpára kellett állania, hogy a sok megpróbáltatáson keresztül küzdhesse magát. A mint az ősz beköszöntött, eltűntek a gabnaka-lászok ringó hullámai a mezőkről: alig akadt valami sanyaru harapnivaló a csupasz tarlókon, s ha maradt is rajtuk itt-ott, csakhamar letakarta a vastag hóréteg.

Ez a ragyogó fehér hóvilág eleinte gyönyörűségünkre volt: testvéreimnek is, magamnak is, s szinte élvezetet találtunk abban, mikor a szállingózó hópelyhek lassan-lassan egészen beleptek, betakartak bennünket védett vaczkunkban. Őregeink azonban hovatovább, annál borultabb tekintettel s több-több aggodalommal néztek a jövő felé. No de aztán csakhamar megismerkedtünk mi is a télnek veszedelmeivel! A fehér lepel folyton-folyvást vastagabb és vastagabb lett, teteje hol megolvadt, hol újra összefagyott, s végre is oly keményen megkérgesedett, hogy a jégkéreg áttöréso gyakran még legvitézebb veteránjainknak sem sikerült.

Vajjon igazán olyan rettenetes-bün-e hát, ha mi ilyenkor a végső kényszerüségtől sarkalva, menedékhelyet keresünk az itt-ott heverő széna petrenczékben, kazlakban; vagy ha nyomorult életünket más harapni való hijján a fiatal fák kérgének lerágásával tengetjük? S vajjon pecsenyénkkal, a mit sajnos igen gyakran szorult kapeczában kell tova hordanunk, nem gazdagon adózunk-e meg azért, hogy

kényszerítő helyzetünkben önhatalmulag kivesszük részünket az idegen tulajdonból?

Tessék csak elképzelni még, hogy milyen aztán a mi helyzetünk, mikor ily ezudar hideg időben egyszerre csak feltűnnek a láthatáron a dörgő puskával fölfegyverzett idegen alakok, s mi tudjuk, hogy azok mind a mi bőrünkre fenik a fogukat.

Bizony csak szüleink tapasztaltságának köszönhetjük sokszor, ha a fenyegető veszélyből megszabadulunk, jó példájuk szerint ideje korán s lehető gyorsan elhordva irhánkat; avagy ha erre már nincs időnk, szorosán fekvésünkbe lapulva azért, hogy vérengző gyilkosaink észre ne vegyenek. Hanem, mi tagadás benne, ilyenkor is csak épen azt várjuk, hogy a vadászok és gyorslábu lompos ebeik között s köztünk kellő distanczia legyen, s amint ez megvan, szépen kisuttyanunk fekvésünkből s kedélyesen eltalpalunk hátuk mögött.

Egy veszedelmes kalandom jut eszembe, mindjárt el is mondom. Ketten éltük át az egyik öcsémmel. A jó égtudja, honnan-honnan se, egy róka vetődött ide a mi különben bátorságos vidékünkre, s mialatt mi a szomszédos területen barangoltunk, lesbe állt. Haza felé ballagtunkban egyszerre csak . . . stty . . . valami vörhenyes tömeg suhan el a fejünk felett. — Semmi kétség sem lehet benne, egyedül csak ennek a kissé hosszúra szabott ugrásnak köszönhetjük, hogy bőrünket épségben elvihettük. Mert a mikor az ugrás után megkezdődött a versenyfutás, — az igaz, hogy a díj nem kevesebb, mint az életünk vala, — megtanítottuk azt a vörös haramiát, hogy a hol futásról van szó, ott már mienk az elsőség! Nem is került sok időbe, s mi ismét teljes biztonságban érezhettük magunkat.

Csakbamar e kaland után igazán nagy veszedelem

készült ellenünk és pedig — mint szüleim felvilágosításából tudom — egy körvadászati képében. Tisztán emlékezem még ma is arra a halálos félelemre, ami kivétel nélkül mindnyájunk szívét meglepte, midőn a messze láthatáron a vadászoknak és hajtóknak lánczolatát megpillantottuk. Gyorsan nyomult előre a láncz, s ime csakhamar szemben is hasonló látvány tárult szemeink elé, még nagyobb félelemben ejtve bennünket. Hirtelen fordulattal jobbra vetettük magunkat, majd ott is veszélyekre bukkanva, vissza, balra kísértettük meg, hasztalanul, a menekülést. Ezen az oldalon is elállta már ellenségünk az utat s bármerre nézett szemünk, menekülésre ut semerre sem kínálkozott: ami érdemes családunk s még vagy egy tucat nemzetségbelink közibe szorult a halált osztogató vasesövek gyűrűjének.

Megesküszöm, ha kell, akármire, hogy e hótól csillogó mezőn nem akadt e pillanatokban egyetlen nyul sziv sem, mely viharos dobogással nem döngette volna gazdájának mellkasát, s hogy bár eleinte csoportosan szaladgáltunk a körben ide-oda, utóbb bizony eszeveszetten rohant kiki a merre látott. Azok az utálatos fegyverek mindinkább közelebb durrogtak, s már ki lehetett venni a kékes füst oszlopokat is, melyek a lövedék irányát megjelölék. Kétségbe esett társaink közül többben megkísértették ugyan, hogy hátra csapott fülekkel, örült futamban keresztül törjenek az összébb s összébb szoruló lánczón, de mily kevésnek sikerült ez. A vitézek legnagyobb része felbukfencenezett a szivtelen vadászok előtt a hajtók buta orditozásai közepette! Két testvérem is így került hamarjában teritékre.

Aggodalmak közt szorongva pislogattunk tanácstalanul álló szüleinkre mi, még életben lévők. S ime a veszély utolsó pillanatában szemet szurt böles apámnak, hogy egy tetőtől

talpig ujdonatujba öltözött puskásra alig esett csak egy is a sok áldozatból, noha fegyvere szakadatlanul hányta a tüzet. Apám hirtelen oldalt szökik s erre a megrostált familia széleseben neki ront az ékes vadásznak. Ránk tüzelt ugyan ő kelme sebtiben vagy kétszer is, de csak az én legifjabb öcsém bokkrétáját¹⁾ szedte le, meg az én testemnek megnevezhetlen tájékába nyomott egy árva szem sörétet. Apánkban, anyánkban semmi hiba nem esett, amint ezt nem sokkal utóbb örömmel konstatáltuk.

Két testvérem elveszítése nagy szomorúsággal tölté el szívünket, de ép oly nagy örömmel dicsőítettük másrészt böles apánk éleselmjűségét; s meg is fogadtuk ott helyben, hogy alkalom adtán a tapasztaltakat mindenesetre értékesíteni fogjuk.

Erre a fogadkozásunkra azért is szükségünk lett, mert szegény jó szüleink nemsokára egy agárászat áldozatául estek, egy nyomorult agár fogai közt végezve be viszontagságos s dicsőségteli életüket. Béke bőrükre!

Nehogy azonban hézag legyen a levelemben, megemlítem, hogy én hiszen csak kihevertem azt az egy szem sörétet, hanem szegény testvérem örökre csunyán megbélyegezve maradt. . . .

Lásd Ember, mily rettenetes veszedelmeknek van folytonosan kitéve a mi nemes nemzetségünk; mily figyelemre és — gyorsaságra van szükségünk, ha egy-egy új év január havának végét megérni akarjuk. Csak a mikor az a sóvárgva várt nap végre bekövetkezik, kezdi élvezni az én népem is a tövényes védelem áldásos békességét, de sajnos, megint csak az év augusztus havának 15-éig. . . .

Midőn most levelem végén kérem Önt, hogy fentebbi soraimban előadott élményeim nyilvánosságra hozni

*) Die Blume = (a rőt vadnak, vagy a nyulnak farka, melyet a vadász kalapja mellé tűz) = bokkréta. Arató.

sziveskedjék, azon forró óhajtásom kíséretében teszem, hogy vajha sikerülne a nemesebb érzésű vadászoknak a mi kimélésünk idejét legalább szeptember hó 15-éig meghosszabbítani. Csak arasznyi idő, amit kérünk: de népünknek hány fejetlen tagja menekülne meg ezen idő alatt is a biztos haláltól és pusztulástól, s nevedhetnek fel seregestül örömére a zöldkabátosoknak...«

Ezzel végződött a tapasztalt süldő levele, melyet mi minden változtatás nélkül teszünk közzé. Ugy hisszük, hogy a nemes vadászat igaz barátai nem csupán megszivlelik ez „emlékek“ írójának végsoraiba foglalt óhajását, de sőt — ha alkalom nyílik rá — teljesülésre is fogják segíteni.

(*Ford. Arató.*)

Éneklő egerek.

— Közli: Schillinger Adolf m. kir. főerdész. —

Évekkel ezelőtt a „Gartenlaube“ czimű szépirodalmi lapban két cikket olvastam az éneklő egerekről, de nagy sulyt azokra akkor nem fektettem, annál is inkább, mivel azon állítás ellen, a mi az első cikkben mint való tény lett felemlítve, hogy t. i. vannak a madarak énekéhez hasonló, sőt azt felül is muló hanggal rendelkező egerek, a másik cikk írója határozottan tiltakozott. Sulyt nem fektettem erre a körülményre már csak azért sem, mivel daczára annak, hogy a cikkek közlése alkalmával több jeles állattanban és ezek között különösen a híres »Thierleben von Brehm« czimű munkában utána néztem ezen dolog mibenletének — ilyen tulajdonsággal felruházott egerekről említés sem volt téve, a mely oknál fogva is már a közölt első cikk tartalmát mesének kellett tartanom.

Hosszu évsor multán, midőn az olvasott cikkek tartalmát majdnem elfelejtettem, — mintegy 3 évvel ezelőtt F.-Visó községben lévő lakásomban éjfél tájt szokatlan hang következtében hirtelen felébredtem és bámulatomra a mellékszobában gyönyörű madárénekekhez hasonló zengést hallottam, melynek trillája inkább a kanári mint a czinke madárhoz hasonlított, de mindkettőn túltett, amennyiben a hang lágyabb és tisztább volt s hasonlított a hegedűből kicsalható szivhez ható leglágyabb hangokhoz. Az ének egyhuzamban mintegy negyed óráig tartván, fülemnek hitelt nem akartam adni, miután házamnál éneklő madár nem volt, de még a madarak éjfél tájt énekelni sem szoktak, az ének végén hallott egércinczogási hangok azonban azonnal eszembe juttatták a régebben olvasott cikkeket és igen örvendtem annak, hogy alkalmam nyílt az éneklő egerek létezéséről meggyőződést szerezni, melyeknek éneke a legszebb madárdalon is valóban túltesz. Ismétlődött az egérének azután még egy párszor, úgy hogy a családomnak is alkalma lett azt hallani, míg nem az egér az egér fogónak áldozatul esett.

Egy félévvel később újabból hallottam egy egérnek éneklését, ez azonban rövid szereplése után eltűnt. Ennek hangja és éneke már nem volt oly kellemes, sok egércinczogásra emlékeztető hang volt közbeelegyítve; — hihetőleg még nagyon fiatal volt.

A múlt november hóban Müller Albert ur ruszkovai birtokán levő lakházában a kettős deszkafalürében nappal újra egéréneket hallottam, az énekekre, melyet azonnal felismertem, a jelen levő két erdőőrt figyelmeztettem is, ők magyarázatomnak hitelt adni nem lettek volna hajlandók, ezt mutatta legalább arczkifejezésök, miről azonban ők is egy pár perczel később kénytelenek voltak meggyőződni.

Ezen egérnek hangja már sokkal vékonyabb illetve finomabb volt, inkább czinkehanghoz hasonlított, miből azt következtetem, hogy az éneklő egér egyszersmind nagy utánzó-képességgel bír és ez esetben a Müller ur lakházát környező erdőből az egér az erdei madarak dalát, míg ellenben lakházamban a gyakran észlelt lágy hegedű hangokat igyekezett utánozni.

Végre meg kell jegyezni még, hogy az egyik erdőőröm állítása szerint lakházánál szintén éneklő egeret észlelt.

Ebből kiderül, hogy éneklő egerek csakugyan léteznek, az éneklőképesség azonban ritkán fordul elő és tán csak bizonyos egérsaládokban; másként megmagyarázni alig lehetne, hogy én rövid idő alatt több éneklő egeret észleltem, holott róluk híres természetbuvároknak nincs tudomása.

A fapiacsról.

Február 15.

(B.) Az időjárás már teljesen enyhére fordult s a tűzifa-raktárak készleteit kedvezően megapasztó hideg néhány nap óta megszűnván, ez anyag már csak korlátozottabb fogyasztásra talál, míg ettől eltérőleg a bükkfa szénre az érdekltség az ipari tevékenység élénkülő jelenségével kapcsolatosan javuló irányba fordul. A faszénnél egyébiránt arra volna feltétlenül szükség, hogy a vasuti szállítási díjak mérséklése, melyet most a hazai kőszén szállítására az érdekelt körök erős hangon követelnek, ezen anyagra is épen oly mértékben és arányban alkalmaztassék, mint a kőszénre; mert az ipar érdekéből a faszén jutányosabb szállithatása is hasonló fontosnak ismerendő s mert az or-

szág nagy kiterjedésű bükk-erdeiben lévő és ma még sok helyen nem értékesíthető faanyag lehetőség szerinti felhasználásának előmozdítását épen oly erős okok követelik, mint a kőszénbányák terményeinél, melyek ha a föld-gyomrában bármily hosszasan fekvé maradnak, roszabbá nem lesznek, csak javulhatnak, míg ha az erdő fája legmagasabb érett-ségét vagy tenyészhetési korát túlhaladta, csak roszabbá lehet, vagy épen megsemmisül.

A fenyőfa anyagokra nevezetesebb üzleti fordulat még nem állott be, az érdekeltség azonban itt is tapasztalható s ha a nyilvánuló tudakozódásokból jogosult következtetést már most vonni lehetne, a tavaszra élénk és jó üzlet várható, a mit a keleti államok, az olasz- és kis részben a francia piacok javuló viszonyai szintén kedvezően befolyásolnak. A keletre való szállítást illetőleg ismét előtérbe lép a Romániával kötendő kereskedelmi szerződés kérdése, melyre hosszú várakozás után a szükséges tárgyalások ismét megindultak s melyektől elengedhetlenül kell annyit várni, hogy összes erdőterményeinket Romániába vámmentesen lehessen beszállítani.

Megemlékezünk még arról, hogy a magyar fakereskedők köre egy újabb faüzleti részvénytársasággal szaporodott amennyiben a Háromszék vármegyében Gyulafalván lévő Horn, Morrpírgó, Vetter és Rotschild-féle fenyőfaüzlet a »Magyar általános hitelbank« védnöksége alatt a fővárosban való székhelylyel részvénytársasággá alakult át.

Hivatalos közlemények.

I.

Pályázat erdősítési jutalmakra.

512. — I/4. 1893. sz. A földmivelésügyi m. kir. ministerium, az országos erdei alapból, a magasabb hegységek fensíkjainak, tetőinek és gerinczeinek vagy meredek oldalainak, illetve a közgazdasági érdekből erdészetiileg mívelendő oly területeknek beerdősítésére, melyeken hegyomlások, hó- vagy kő-görgetegek megakadályozására, szélvészrek és vizek rombolásának, valamint a futóhomok tovább terjedésének meggátlása végett az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ában megjelölt erdősítés közgazdasági szempontból szükséges s a melyeken létrejövő erdők véderdőkül fognak szolgálni, — a folyó 1893. évre 6 nagy jutalmat és 6 elismerő jutalmat tűz ki és pedig kiadatik

2 elsőrendű	nagy jutalom	külön-külön	1000	} koronával,
2 másodrendű	" "	" "	800	
2 harmadrendű	" "	" "	500	
2 elsőrendű elismerő	" "	" "	400	
2 másodrendű	" "	" "	200	
2 harmadrendű	" "	" "	100	

Ezen jutalmakért versenyezhetnek mindazon erdősítések, a melyek a folyó 1893. évben nem állami költségen fogantatosítottak, még pedig a nagy jutalmakra, ha egy tagban legalább 25 (huszonöt) k. holdra, az elismerő jutalmakra, ha egy tagban legalább 10 (tíz) k. holdra terjednek. — Ehez képest versenyző lehet minden erdőbirtokos vagy birtokos testület illetve polgári, egyházi vagy urbéres község. — A kiadandó jutalmakban azon erdőbirtokosok, illetve azon erdőtisztek részesülnek, kiknek költségén, illetve kiknek

tanácsa szerint és felügyelete alatt az erdősítés teljesített, feltéve, hogy a jutalom odaitélésének idejében azok a jutalmazott új erdőnek még birtokában vannak illetve azt erdőtiszti minőségben kezelik s az erdősített területet a beerdősítés biztos sikerének elősegítése végett a f. évtől vagy az első munkálatoktól kezdve a jutalom odaitélésének idejéig állandóan gondozták s a versenyző területen netalán pótlólag szükséges újabb erdősítési munkálatokat is évenként eszközölték s a létrejövő erdőnek véderdőként való kezelése iránt intézkedtek.

A jutalmak az 1898. évben szolgáltatnak ki s azok két-harmad része az erdősítés költségeit viselő erdőtulajdonost, egy harmadrésze pedig az erdősítést teljesítő erdőtisztet illeti.

A jutalmakat a földmivelésügyi m. kir. ministerium által az orsz. főerdőmester vagy helyettesének elnöklete alatt erdőtisztekből alakított 5 tagú bizottság ítéli oda, még pedig a beerdősülés, illetve a szükséges állabalakulás biztosításának megtörtént igazolása alapján, a teljesített erdősítés közérdekű becsének sorrendje és minősége szerint.

A bíráló bizottság ítéletének alapjául szolgálnak az illetékes közig. erd. bizottságnak illetve a kir. erdőfelügyelőnek a versenyző erdősítések felett adott javaslatai és a bíráló bizottság részéről eseeleg teljesítendő helyiszemlék.

Felhivatnak tehát mindazon erdőbirtokosok, kik a folyó 1893. év tavaszi vagy őszi erdősítés ideje alatt, a kezdetben megjelölt minősítéssel bíró erdősítést teljesítenek és a kifizőtt jutalmakra pályázni kívánnak, hogy a folyó év tavaszán történő erdősítést illető legkésőbb f. év július hó végéig; a f. é. őszén történő erdősítést illetőleg pedig, legkésőbb f. 1893. év december hó 25-ig az erdősítés helyének, telekkönyvi számának, a terület nagyságának (kat.

holdakban) az erdősítésre használt fanemek, illetve fanemeknek s utóbbi esetben azok elegyarányának pontos megjelölése mellett, annál bizonyosabban jelentsék be a földmívelésügyi m. kir. ministeriumnál, mert a pályázati feltételeknek bármely legkisebb részben való meg nem tartása esetében a versenyben részt nem vehetnek.

Budapesten, 1893. évi január hó.

Földmívelésügyi magy. kir. ministerium.

II.

A folyó év tavaszán tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

A folyó év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgaletétel engedélyezéséért a fennálló vizsgálati szabályzat értelmében beadandó folyamodványaikat, a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leirással felszerelve, legkésőbb folyó évi márczius hó 15-ig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez, Bedő Albert országos főerdőmesterhez (Budapest földmívelésügyi ministerium) bérmentve küldjék be.

Az államvizsgák megkezdésének napja a fennebb említett szabályzat 2. §-a értelmében annak idején fog közzététetni.

Budapesten, 1893. évi február hó 1-én.

Földmívelésügyi magy. kir. ministerium.

Különfélék.

Az erdészeti tudomány technikai részének haladása az 1892. év folyamán. A haladás legbiztosabb fokmérőjét képezi a találmányok, szabadalmak száma, azok gyakorlati becse, értéke.

A «Continentale Holzzeitung» ez idei számában nagyon sok az erdészetet érdeklő — ha szabad magamat úgy kifejeznem — az erdészeti technikára vonatkozó szabadalmazott találmány van leírva. Bár az ismertetések nem valami részletesek és ábra sines mellettük, mindazonáltal így is több van közülök olyan, mely megérdemli, hogy e lapok hasábjain közölve legyen.

I. Egyszerű védő készülék a szegélyező körfűrésznél. Ez egészen fából állítatik elő. Még pedig a műhely tetejéhez a körfűrész felett egy merőleges tartó erősítettik, mely oldaltámokkal is el van látva. A tartó alsó részén egy egyszerű vezeték van, melyben a fapalástnak rúdja jár. A fapalást két csigán átvezetett kötélnek vagy láncon csüng. A kötél másik végén egy ellensúly van. A fapalást hátsó részén egy nyílás van, melyen a hasító ék keresztül hatolhat. A fapalást még egy fogantyúval is el van látva, melynek segítségével az a fűrészrendő fa vastagsága szerint kényelmesen elhelyezhető. A metszés után a munkás, ki a fahordó kocsit tolja, a fapalástot lehuzza és a fűrészpenge újból egészen be lesz takarva.

II. Fűrész-tőke megerősítése a toló-szekérhez. Köztudomásu dolog, hogy ha az egy pengés fűrészkeret végig fűrészelt egy tőkén, a tőkét a toló-szekéren oldalt kell tolni annyira, hogy a penge a másik vágás alkalmával is megfelelő vastagságú deszkát fűrészelbessen. Hogy a tőkének ez az oldalt tolása könnyűszerrel eszkö-

zölhető legyen, Froede Ehregott a tőkének a tolószekérhez való kapcsolására egy különleges készüléket talált fel, melyre szabadalmat is nyert.

A készülék leírása a következő:

A toló-szekér előréséhez — a tőke homloklapjánál — egy sín van erősítve, melyen egy láda alaku tartó (Support) ide s tova tolható. A ládika tolását egy csavarorsó eszközli és pedig úgy, hogy a tolás bármely tetszés szerinti arányban a legpontosabban történik. A tartó előlapján lyukak vannak azon czövekek számára, melyek hegyes végükkel a felfűrészszelendő tőke homloklapjába hatolnak. A tartóhoz van erősítve továbbá egy rud, melynek horgas vége szintén a tőke oldalába erősítettik. Mint-hogy így a tőke szilárdan a tartóhoz van kapcsolva, magától értetik, hogy a tartó szabályozott mozgása folytán a tőkének oldalt való tetszés szerinti eltolását is eszközölni lehet.

III. V i z s z i n t e s f ű r é s z k e r e t e k. A vízszintes fűrészkereteknek eddigelé az volt a legnagyobb hátrányuk, hogy a tőke vezetésére nem rendelkezünk olyan szerkezettel, mely mellett a keretet több pengével használni lehetett volna. Besser W. szabadalmazott találmányával segített a dolgon s most már egy fűrészkeretben több penge is alkalmazható, melyek mind a két irányban folytonos előtolással vágnak.

A keretben a pengék vízszintesen és egymáshoz egy-közűen a szokásos módon vannak megerősítve. A keretet a hajtó tengely úgy mozgatja, hogy a pengék az előtolt tőkén vízszintes irányban mennek keresztül. A tőkének a kerethez való tolása rendes módon — kicsiny szekereken — történik.

Magában a keretben a tőkének vezetése két pár henger

és aczélemezek által, mely utóbbiak a tőke fűrészszerszámjába belenyulnak, eszközöltetik.

Az egyik pár henger mozdulatlan ágyazattal bir, míg a másik pár az előbbiektől távolabb vagy ahhoz közelebb tolható s így bármilyen vastag tőkét lehet a két pár henger között keresztül huzni.

A hengerek közbelső részükön késekkel vannak ellátva, melyek a tőkébe bevágódnak és tartják akkor is, ha már nem nyugszik a szekéren.

Nagyfontosságu az ilyen fűrész-kereteknél a pengék szerkezete. A pengék kettős fogazással birnak. A fogak hegyei elállnak egymástól. A fogak reszelővel élesíthetők anélkül, hogy a kettős fog szélessége kisebbednék.

V. Gyalugép, melylyel a forgácsok a farostjainak irányában állittatnak elő és melylyel a forgácsok mindjárt kiegyenesíttetnek. Eddigelé nem voltak tekintettel arra, hogy a forgács a rost irányában állittassék elő; minthogy azonban a rost irányában vágott forgács sokkal szilárdabb és technikai czélokra alkalmasabb, mint a nem a rost irányában előállított forgács — ez indította Donth Wenczelt egy különleges készülék szerkesztésére, mely szabadalmazva is lett.

A gép áll egy késével felfelé álló és hosszában vezetőben járó gyaluból, melyet egy két karu emeltyü, illetőleg fogazott körszelet és fogazott rúd mint egy szánkát mozgat előre-hátra. A fadarabot, melyből a forgácsot előállítani akarjuk, egy állvány és annak karjai tartják helyben a gyalu felett. Hogy a fadarab — gyalulás közben — a gyalu kését mindig elérhesse, a gyalu fölött egy rugóval ellátott gerendácska van elhelyezve, mely közepe táján — a fadarab felé eső oldalán — domborulattal lévén ellátva, a fadarabot a gyalu késéhez szorítja akkor is, ha

a kés nem egyenes, hanem a fa rostjainak irányát követő vágást eszközöl a fadarabon.

A gyalult forgácsok kiegyenesítésére egy a gyalu mellett a forgács vastagságának megfelelő távolságban megerősített lemez szolgál, mely a gyalu oldalával tokot képez.

A forgács a kés alól gyalu és a lemez közé kerül s ott kiegyenesedik. A kiegyenesített forgácsot egy a gyalu aljához erősített horog huzza ki a gyalu és a lemez közül.

V. Vernivore. Vernivorenek neveznek egy lúgkeveréket, melylyel a fán levő friss vagy régi firniszt el lehet távolítani. E szerre Qates & C° Párisban szabadalmat kapott.

A Vernivore készítése következőképen történik. Egy megfelelő nagyságu tartóba teszünk 20.000 súlyrész hideg vizet, 20.000 súlyrész maró natronlúgot 40° R. mellett és 1000 súlyrész kolompér-keményítőt; miután ezek az anyagok jól összekevertettek, fedőt teszünk a tartóra. A keveréknek hőmérséke magától emelkedik és 12 óra elteltével a keverék megkocsonyásodott, melyhez még 57.750 súlyrész vizet és 1250 súlyrész kolompér-keményítőt téve, 100.000 súlyrész normalis «Vernivoret» kapunk.

A Vernivore hatása attól függ, hogy mennyi benne a natronlúg. Igy például ha 5% nátronlúg van benne, az épen elég, hogy a közönséges kópálfirnisz első rétegét levonja. A normalis Vernivore, mely mint fennebb láttuk, 20% nátronlúgot tartalmaz, négy, sőt több firnisz réteget is el tud távolítani.

A nátronlúg-tartalom annyira irányadó a Vernivore-nél, hogy ha tudjuk, milyen vastagságban akarjuk a firniszt a fáról levonni és annak megfelelőleg meghigitjuk a

normális Vernivoret, úgy meglehetünk nyugodva, hogy a jelzett vastagságon alul a firnisz egy hajszálnyira sem lesz megsértve. Már pedig ez rendkívüli nagy előny, mit az eddigi szerekkel nem lehetett elérni, nem még az ammoniákkal sem, — mely azelőtt leginkább használtatott, — mely különben még a munkásra nézve is könnyen veszedelmes módon kellemetlené válhatott.

VI. Az akustikus készülékeknek és különböző hangszereknek való fa előkészítése. Murman E. egy ide vonatkozó egészen különleges eljárásra vett szabadalmat. Az akustikus készülékekre (telephon és mikrophon lemezek), valamint a hangszerekre (zongora, orgona, hegedű és fuvóhangszerek) való fának teljesen kiszáritottaknak kell lenniök, nehogy utólagosan vetemedni kezdjenek. A magasabb hőfoknál való mesterséges szárítás nem alkalmazható, miután az a fa szerkezetére nincs jó hatással. Murman eljárásának tehát az a célja, hogy a fának ne csak az a tulajdonsága maradjon meg, mit hosszas természetes száradással ér el, hanem a jelzett célra fokozottabb mértékben alkalmatossá váljék.

Murman eljárása által a fa nem csak a víztől és az ätherikus olajoktól, de azoktól a nem illó szerves és szervetlen anyagoktól: gyantától stb. is megszabadul, melyek a farost hangot adó rezgése alkalmával mint holt részek jönnek számba. A Murman eljárása szerint előkészített fából készült hangszerekkel oly lágy és annyira teljes hangokat lehet elérni, milyeneket eddigelé csak a legrégebb hangszerek voltak képesek adni; amellet az így kezelt fa nem reped, nem vetemedik, miután mindazok az anyagok, melyekre a levegő befolyást gyakorolhat, kihajtattak a fából és nem maradt egyéb mint a tiszta celluloze.

Azonkívül a hangszínezetnek alkotása is egészen ha-

talmunkba van úgy, hogy képesek vagyunk egy hangszer-nél egyenlő méretek mellett különböző hangszínezést létrehozni.

Murman eljárása egyébiránt a következő:

A fa — mint deszka vagy mint padló vagy finomabban előkészítve — egy légtől mentesen zárható tartóba tétetik. A tartóban levő levegő kiszivattyuztatik vagy vízgőz segítségével kihajtatik úgy, hogy a fa légtől üres térben marad. Ezután alkalikus lúgokat (káli vagy nátron lúgot, hamuzsirt, szódát vagy ammoniakot) vezetünk a légtől üres térbe, melyek a fát nagyobb hőmérsék, vagy nyomás alkalmazása mellett keresztül-kasul járnak s azt mintegy kifőzik. Ezen eljárás következtében a fa szélességében egy kicsit összezsugorodik és a gyantatartalomtól majd nem egészen megmenekszik.

Az így kezelt fa nedves állapotában annál inkább hajlítható, mennél erősebb volt a lúg, melyben áztatva lett, továbbá könnyen hasítható és rostjai könnyen válnak el egymástól. Kiszáritva — hangszerfának természetesen ilyen fa kell — a rostok ezen elváló képességüket megtartják, nemkülönben a szélességben való összezsugorodást is, továbbá a Murman szerint kezelt fa 20—30%-kal könnyebb, mint a rendes körülmények között kiszáradt fa.

Az összezsugorodásnak az az előnye, hogy a sejtszövet szabályosabb szerkezetű s az évgyűrűk egyenletesebbek lesznek. Ennek folytán a farostok hangot adó rezgéseinél az alaphang van túlsúlyban a felső hang felett, mely körülmény okozza, hogy ilyen fából készült hangszerekkel kiválóan lágy hangokat lehet létre hozni.

Az alkaliák helyett bevezethetünk a tartóba savakat, — kénsavat, sósavat, salétromsavat, chlorsavat, chromsavat, phosphorsavat, eczetsavat, vagy hangyasavat — is. A

savakkal praeparált fa azonban az alkáliákkal praeparáltakhoz képest jelentékenyen eltérő tulajdonságokat mutat. Még pedig a fa teriméje nem változik; nedves állapotában a fa nem hajlítható, nehezen hasítható, a rostelválás tulajdonsága azonban meglehetősen meg van. Száritott állapotban jól hasítható és törékeny; rostjai kevésbé válnak el és 20—40%-kal könnyebb, mint a közönséges és levegőn száritott fa.

Savakkal kezelt fában sok gyanta marad hátra, mit szükség esetén alkohollal kell belőle kivonni. Azok a hangszerek, melyek savakkal kezelt fából készíttetnek, nem olyan jók ugyan, mint az alkáliákkal kezelt fából készíttettek, de mindamellert még elég lágy hangot adnak.

Legczélszerűbb a fát előbb valamely alkálival, aztán pedig savval kezelni, s végül a gyantát alkohollal kivonni.

Halálozás Horn József urad. főerdész (Bároson) és Vinternicz Vilmos, urad. erdész, (Vinnabankán), az Orsz. erdészeti egyesület rendes tagjai elhunytak. Béke poraikra!

Egyesületi hirdetések.

Az „Erdészeti zsebnaptár“ új évfolyama (1893. évi XII. évfolyam) megjelent. Megrendelhető az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál és pedig legczélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi áron felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csoma-

gokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az „**Erdészeti növénytan**“ című, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legczélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben ha a fentebbi összegben felül még 25 kr. beküldetik, (kereszt-kötés alatt, ajánlva) bérmentve küldi meg.

Az „**Erdő-Őr**“ vagy „**Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben**“ című munka hatodik kiadása még kapható. Felkéretnek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvételt útján leendő megküldése iránt az »Erdészeti Lapok« kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Az „**Erdészeti Lapok**“ 1882—1892 évi, összesen tizenegy teljes évfolyama 30 frtéért megszerezhető Lauschmann István nyug. erdész urtól. (Kaposvárott.)

Az „**Erdészeti rendeletek tára**“ 1885., vagyis V.; 1886. vagyis VI.; 1887. évi, vagyis VII., 1888. évi, vagyis VIII., 1889. évi, vagyis IX., az 1890. évi, vagyis X., végül az 1891-ik, vagyis XI. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1886., 1887. és 1888. évfolyamnak 30 kr, az 1885 évfolyamnak 40 kr. az 1889. évfolyamnak 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr. az 1891. évfolyamnak 30 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr, 80 kr., 40 kr., 1 frt 40 kr., illetőleg 60 kr. Az első három évfolyam második kiadása is teljesen elfogyott.

Az „**Erdei facsemeték nevelése**“ című munka megren-

delhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr, nem tagok részére 2 frt.

„**A tölgy és tenyésztése**“ című pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére - frt, nem tagok részére 3 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50 kr., nem tagok részére 4 frt.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1893. évi január hóban 1892. évre elszámolva).

A rövidítések magyarázata.

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőke törlesztés; kpa. = készpénz alapítvány
 Wka = Wagner Károly alapítvány; td. = tagsági díj; ld. = lap díj; hd. = hirdetési díj
 pk. = postaköltség; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; Ert. = Erdészeti Rendeletek tára;
 áb. = átfutó bevétel; nvt. = Erdészeti növénytan; ÖFa. = Ö Felsége fénynyomatu arcképe;
 Ecs. = „Erdei facsemeték nevelése”; lb. = laktér; üb. = üvegbiztosítás; EL. = Erdészeti
 Lapok egyes füzettel; rk. = rendkívüli bevétel; Fcst. = Fekete Lajos. Főbb fanemek csemé-
 éinek termesztése; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; meál. = Magyar erdőtisztek
 árvalányait segélyző alapítvány.

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Apáthy Vilmos td. 8.—, Npt. 1.05	9.05	Illés Vidor td. 4.—. pk. 0.41 Ilosvai Dezső Npt.	4.41 1.06
Bálint Imre Npt.	1.15	Janatka József Npt.	2.—
Boez Géza td.	8.—	Janatka József Npt. pótlás	—,56
Blattny Ernő td. 8.—, pk. 0.21	8.21	Jony Ottó td. 8.—, pk. 0.30	8.30
Besztercze-Naszód vármegye alispánja hd.	8 90	Kallina Károly Npt.	1.06
Billitzki István Npt.	1.56	Kim Béla Npt.	1.15
Bodó Károly Npt.	1.06	Knöbl Rezső td.	4.—
Benedek Albert Npt.	3.06	Kostialik István Npt.	1.15
Boeriu Virgil td.	8.—	Koreck Nándor td.	8.—
Bedő Albert az Erdőőr- című könyv expedálásá- nál felhasznált szállító- levelek megtérítése címén	8.82	Kerr György Npt. pótlás .	0.26
Csernay György td. 8.—, pk. 0.31	8.31	Kutrovics István ak.	8.—
Dénes Géza td. 8.—, pkt. 0.30	8.30	Kovács Pál td. 16.—. pk. 0.31	16.31
Demezky Jenő td. 8.—, pk. 0.20	8.20	Langhammer József Npt. .	1.—
Farkas Nándor Npt.	1.56	Lollok József Npt.	7.06
Földmivvelésügyi m. k. mi- nisterium államsegély .	1500.—	Légszszártársulat a fogyasz- tott légszsz utáni árel- engedés	3.69
Gálffy István td. 20.—, Npt. 1.	21.—	Ifj. Mjazovszky Károly td. Molnár Lajos Npt. 1.05, nvt. 2.80	16.— 3.85
Horacek István Npt.	1.20	Magy.-hermányi ev. ref. egyház hd.	2.15
Harvich Ernő Npt.	1.56	Márm.-szigeti erdőigazgató- ság Npt.	13.50
Hajdu-Szoboszló város hd.	2.95	Nadrági vasmű hd.	8.25
		Orbán János td.	10.—
		Orosz Antal td. 8.—, Npt. 1.15	9.15

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Ostadál Jenő td. 8.—, pk. 0.30	8.30	Tersánszky Mihály td.	3.—
Peiszerle József nvt.	2.86	Tomka Kálmán td. 8.—, pk. 0.21	8.21
Pintér Mihály nvt. 2.80, aEcs. 1.50, Npt. 1.—	5.30	Tordeny Gusztáv td.	6.—
P vlik József Npt.	2.30	Tiller Mór és társa hd.	8.—
Pratzner Károly ld.	6.—	Ujegyházi főszolgabíró hd. Ungvári főerdőhivatal Ert. 1.20, Npt. 21.—	3.79 22.20
Rausz István Npt.	2.30	Varga József Npt.	1.56
Razgha Dezső Npt. 1.—, Ert. 1.20	2.20	Vaitzik Emil td.	4.—
Ringeisen Lajos td. 9.—, Npt. 1.15	10.15	Wiegandt Henrik Npt.	1.56
Schudich Nándor Npt.	1.15	Wilhelmb Gyula td.	2.—
Solti Arnold Npt.	2.06	Weinert Tivadar Npt. pótlás Werner Emil td. 8.—,pk. 0.21	0.26 8.21
Szerdahelyi főszolgabíró hd. Schmidl Soma Wka.	9.35 10.80	Ziegelhoffer Mihály Npt	1.15
Székely János Npt.	1.56	Zsarnóczai erdőhivatal Npt. pótlás	3.50
Gr. Schönborn B. Ervin Ert. Cs. Szűts Kálmán td.	2.56 24.—	Összesen 1893. jan. hóban	1.911.63
Seenger Lajos td.	4.—	A január-december havi be- fizetések	28.264.16
Sóóvári m. k. erdőhivatal Npt.	1.50	Összesen 1892. évben	30.175.79

*Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések
az 1893. év január havában.*

A * alatt kimutatott összegek az irói tiszteletdíjból számoltattak el. .

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Aladics Emil Npt.	1.—	Blockner J. hd.	10.—
Gr. Andrássy Aladár ak.	10.—	Besztercebányai erdőigaz- gatóság ld.	160.—
Artner Ferencz ld.	2.—	Briestyánszky Endre ak.	4.—
Abauj-Torna vármegye pénz- tára hd.	8.55	Bábolnai ménésbirtok igaz- gatósága ld.	8.—
Lovag Amon Ede td.	8.—	Boór Károly td. 4.—, Npt. 1.10	5.10
Allender Frigyes att. 9.—, ak. 6.—	15.—	Berendi Béla Npt.	1.15
*Bodor Gyula td.	1.27	Biloveszky József és társa Npt.	2.30
Balassagyarmathi m. k. er- dőgondnokság Npt.	1.65	Bodnár Rikárd Npt.	2.80
Bazsó Géza Npt.	1.60	Bujáki uradalmi erdőszet ld. 8.—, Npt. 1.50	9.50
Bittner Gusztáv td. 8.—, Npt. 1.05	9.05	Bodor Gábor Npt.	1.20

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Bustyaházai m. k. erdőhivatal Npt. 68.—, Ecs. 1.50	69.50	Erdődi György Ert. 2.50, Npt. 1.06	3.56
Bálint Ferencz td. 6.— Npt. 1.15	7.15	Ersek Árpád td.	48.—
Bergmann Adolf Ecs. 2.—, Npt. 1.56	3.56	*Fogassy Géza td.	1.66
Brodzsky Gyula td. 16.—, Npt. 1.15	17.15	Förster Gyula 2 Npt.	2.30
Bustyaházai erdőhivatal ld.	112.—	Br. Feilitzsch Arthur Npt.	1.20
Balogh Kálmán Npt.	6.56	Förster Gyula Npt. pótlás	0.26
Bossányi István Npt.	1.15	Ferencsik Ödön és társa Npt.	2.30
Blattny Ernő Npt.	1.15	Fischer Károly Npt.	1.15
Bencsik Sándor Ert. 2.50, Npt. 1.90	4.40	Frank József Npt.	1.56
Balogh Vilmos nvt. 2.80, Ecs. 1.50, td. 0.25	4.55	Fuchs Béla Npt.	1.15
Bellatincezi urad. erdőhivatal ld.	8.—	Fankovics Imre Npt.	1.20
Biharvármegye közig. erd. bizottsága hd.	10.95	Fugerth Károly td.	8.—
Bencsik Sándor Npt. pótlás	0.66	Lovag dr. Floeh Henrik td.	8.—
Binder Vilmos td.	8.—	Fleischer János td.	8.—
Beregvármegye pénztára hd.	4.58	Ferenczy Lajos td.	24.—
Babszky József Npt.	1.70	Frícs Gyula Npt.	1.15
Coburg hercegei erdőhivatal Murány ld.	8.—	*Gaul Károly td.	8.—
Csuba Antal áb.	1.15	Galitzenstein N. Npt.	1.50
Cservenka Antal td. 8.—, Npt. 1.15	9.15	Gyöngyössy Béla Npt.	1.15
Chramosta Sándor Npt.	1.06	Gajdoss Gyula ld.	8.—
Csoma Gusztáv td. 8.—, pk. 0.20	8.20	Glos László att. 8.—, ak. 8.—	16.—
Cseres Gyula att.	20.—	Gasparik Pál Npt.	1.15
Czinzer Károly Npt.	2.50	Gere András td.	8.—
*Divald Béla ak.	8.—	Gerő Virgil Npt.	1.15
Drexler Ignác Npt.	1.—	Giller János Npt.	1.06
Demián Elek ld.	8.—	Gavra János Npt.	1.20
Debreczeni m. k. gazd. tanintézet ld.	8.—	Gruber Károly td.	8.—
Douchek János Npt.	1.60	Győry Géza Npt.	2.15
Döcshnal József Npt.	1.50	Gasser Lipót hd.	6.30
Dudutz Károly td.	4.—	Girtl Mihály td.	8.—
Dégli urad. pénztár hd.	4.15	Greck Avram Npt.	1.20
Dobó Jenő Npt.	1.15	Győry Géza Npt. pótlás	0.41
Domuki faüzleti társaság Npt.	1.15	Greck Aviam Npt. pótlás	0.36
Domokos Sándor ak.	4.—	Gálffy István td.	24.—
Erdősi János Npt.	1.65	Gurka Antal ld.	4.—
Gr. Eszterházy Pál deveseri erdőhivatala ld.	8.—	*Halász Géza ak.	1.27
		*Héczey Lajos ak.	1.21
		Hacher Gyula Npt.	1.15
		Hárs István Npt.	1.15
		Hirspeck Agoston td. 5.—, Npt. 1.15	6.15
		Holly János vállusi erdőgondnokság részére ld.	8.—
		Hajdu János Npt.	1.15
		Hibbján János Ert. 0.30, Npt. 4.—	4.30

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Hawrlant Alajos td. 8.—, Npt. 1,15	9.15	Lang Gábor td.	3.—
Husztly László Npt.	2.56	Liptóújvári főerdőhiv. Npt.	24.—
Hoós Ernő Npt.	5.56	Loeszl József td.	8.—
Hauszner Ede ld.	3.—	Lippai m. k. főerdőhiv. ld.	112.—
Hain Gusztáv Npt.	1.15	Lázár József Npt.	1.70
Halász Géza ak.	3.—	Legányi Géza ak.	10.—
Heves vármegye pénztára .	6.95	Lopusny Kornél td. 24.—, nvt. 3.05	27.05
Imecs Béla td. 8.—, Npt. 1.15	9.15	Levendovszky Nándor Npt.	1.15
Ilosvay Dezső td.	4.—	Lassel Ferencz td. 8.—, Npt. 1.15	9.15
Ihrig Eberhárd Npt.	1.—		
Imre Dénes Npt.	13.06	*Máhi Károly td.	1.50
Igló város pénztára hd. . .	8.15	*Mihálicsek Miklós ak. . . .	3.—
		Magyar erdőtisztek árva- leányait segélyző alapít- ványa 1892. évi kamatainak fel nem használt része .	155.—
Jenőffy Jenő Npt.	1.15	Mick Mátyás td.	4.—
Br. Jósika Sámuel ak. . . .	10.—	Merényi Gyula Npt.	1.15
Janovitzky Zsigmond Npt.	1.15	Magyar-óvári gazd. akadé- mia ld.	8.—
*Kallina Károly ak.	8.—	Melesiczky Pál Npt.	3.15
*Kiss Ferencz ak.	2.35	Márton Ferencz Npt.	3.—
Koller János ak. 3.55, att. 0.45	4.—	Mezey Arthur td.	8.—
*Koller János ak.	4.45	Murányi Károly td.	8.—
Kilián Frigyes nvt.	4.—	Máthe Mózes Npt. 1.65, pk. 0.05. áb. 0.80	2.50
Korai Frigyes ak.	2.—	Gr. Migazzy Vilmos Npt. . .	2.—
Kernács Gyula Npt.	1.15	Móré László td. 16.—, Npt. 1.—, nvt. 2.80, Ecs. 1.50	21.30
Kyatz József Npt.	1.56	Müller Róbert és Murinay György Npt.	2.15
Kaluser Gligor Npt.	1.65	Molitorisz Emil td. 24.—, Npt. 1.—	25.—
Kovács János Npt.	1.65	Morvay Gyula ak. 10.25, nvt. 2.80, Npt. 1.—	14.05
Kelen Gusztáv Npt.	1.15	Magy. k. állampénztár a ri- maszombati m. k. erdő- gondnokság részére Npt.	1.56
Kolozsmonostori gazd. tan- intézet ld.	8.—	Milesiczky Pál Npt. pótlás	0.91
Kretinszky Reinhold td. . .	8.—	Gr. Migazzy uradalma Npt. pótlás	0.56
Kurcz Lajos td.	8.—	Mikolasek György Npt. . . .	7.50
Kádár Imre Npt.	1.65	Magyar államvasutak hd. . .	6.55
Kócsy János td.	8.—	Matzon Ede Npt.	2.56
Kun István td.	10.—	Mayer Géza Npt.	2.—
Krokovich Imre hd. 1.60, ld. 0.70	2.30	Medveczky Lajos td.	4.—
Kayser Sándor ak.	20.—	Mátyus József td.	8.—
Kőhalmi főszolgabíró hd. .	4.58	Moczik Antal Npt.	1.56
Kratovell István	3.06		
Krokovich Imre ld.	1.30	Ch. Nagy Antal ak.	1.30
*Lászlóffy Gábor ak.	2.27	Neuberger testvérek td. . .	8.—
*Laukó Sándor ak.	1.51		
Lányi Adolf Npt.	1.15		
Liptóújvári főerdőhivatal ld.	80.—		
Lux János td.	2.—		
Lányi Aladár Npt.	1.06		
Lenkei Emil Npt.	1.70		

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Nadhera Ferencz td. 8.—, Npt. 1.60	9.60	Rainiss István td. 8.—, Npt. 1.15	9. 5
Nadhera Adolf Npt.	1.50	Reinfuss Felix ak. 3.—, att. 20.—	23.—
Nadhera Pál Npt.	4.—	Révai Leó Npt.	1.50
Nozdrévczky Miklós td. 8.—, Npt, 1.	9.—	Rozim József td.	8.—
Nitnausz Gyula Npt.	5.56	Reisz Kálmán td.	4.—
Nagy István Npt.	3.06	Róth Mór Npt.	1.50
Ocsárd Károly att.	18.91	Révai testvérek Npt.	1.50
Ocsárd Károly nvt.	2.80	Révai Leo Npt.	1.50
Országos magy. gazd. egye- sület nvt.	3.05	Rakusán Károly td. 8.—, Npt. 1.16	9.15
Hg Odescalchy Arthnr Npt. Orsovai m. k. erdőhivatal ld. Obert Károly td. 16.—, pk. 0.15	5.56 80.— 16.15	Révai Leo Npt.	1.50
Okolicsányi Lajos Npt.	1.15	Réman József ak.	2.—
Pécb Kálmán ak.	8.—	Rutska Tivadar ak.	8.—
*Pálos Konrád td.	1.64	Ringler Antal Npt.	1.65
*Pehán Gusztáv td.	7.90	Révai Leo Npt.	1.50
*Porubszky Gyula td.	6.70	Rónai Antal Npt.	1.15
Pékh József Npt.	1.15	Rusz Kálmán Ért.	5.06
Pausinger József Npt.	2.30	*Schwiegut Ferencz td.	1.39
Pásztor Sándor Ecs.	1.70	Simsik Mihály td.	2.—
Pauks László td.	8.—	Szkalák Károly Npt.	1.15
Pagura Antal Npt.	1.20	Szoukup Venczel Npt.	1.50
Praxa Béla nvt.	3.05	Schuster András Npt.	1.15
Puskás Jenő Npt.	1.06	Szászsebesi erdőhivatal ld. Szécsi Imre td.	88.— 8.—
Pávlik József Npt.	6.06	Siegmund Adolf ak.	8.—
Papp Ferencz Npt.	2.56	Sellyei m. k. közalap. szám- tartóság hd.	6.55
Pausinger József Npt. pótl. Partos Vilmos Npt.	0.26 1.15	Sághy Kálmán Npt.	1.—
Patzl Jenő Npt.	1.15	Sterba Szabolcs Npt.	1.15
Polnisch Árpád Npt.	1.15	Schustek Vilmos td. 8.—, Npt. 1.15	9.15
Prohászka Máttyás Npt. 1.15, td. 5.—	6.15	Szentpály Kázmér td.	8.—
Preszler József td. 8.—, pk. 0.20	8.20	Spotkovszky József td.	24.—
Party Mihály td.	8.—	T. Szab. Sándor Npt.	1.06
Pavlik József td.	8.—	Schlauch Nándor ld.	4.—
Pászthy Ferencz td.	2.—	Spielhapter György Npt. Szászsebesi erdőhivatal Npt.	1.15 42.95
Papp József td.	8.—	Szilágy vármegye alispánja ld.	8.—
Party Mihály Npt.	1.06	Sárközi Miksa Npt.	1.15
Petrák Károly Npt.	1.56	Szászsebesi erdőhivatal Npt.	0.60
Pintér Károly Npt.	1.70	Szt.-Endre város hd.	10.70
Polakovics József ld.	8.—	Samik Gábor Npt.	1.15
Pirkhoffer Endre td.	8.—	Schwarz Béla ak.	2.—
Puskás Ferencz Npt.	1.15	Soltész Nándor att. 12.—, ak. 7.—	19.—
*Ratkovszky Károly ak.	3.10	Strauch Ede ld.	8.—
Rappensberger Andor Npt. Rappensberger Andor Npt.	1.15	Szinérváraljai erdőgondnok- ság hd.	11.35
		Szoyka Emil Npt.	1.50
		Szvoboda Zenó td.	4.—

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Szepesmegye pénztára hd.	8.10	Urbánszky István td.	4.—
Sulyok Géza Npt.	1.15	Urszinyi György Npt.	1.10
Szarkássy János ak.	8.—	Ungvári főerdőhivatal ld.	72.—
Szentágothai főszolgabíró		Urbánszky István Ecs.	1.56
hd.	4.91	Urszinyi György att.	60.—
Soóvári erdőhivatal Npt.	29.—		
Susa Manó Npt.	1.—	*Vadas Jenő ak.	6.—
Szepesházy Kálmán Npt.	1.15	*Várnay Sándor ak.	1.24
Schlauch Nándor ld.	4.—	Vaszilovics Miklós Npt.	1.15
Székelly Mózes Npt.	3.06	Veres László Npt.	1.15
S.-szt.-györgyi erdőhivatal		Vaszary Ernő Npt.	1.15
Npt.	11.06	Vlasitz Andor Npt.	1.56
Simsik Mihály td.	4.—	Vadkerty Menyhért Npt.	1.65
Szécsi Zsigmond az Erdő-		Volkány község hd.	2.67
használatlan kinyomatá-		Vozdanzky József Npt.	1.06
sáého járulék, I. részlet	500.—	Vanzsura István Npt.	1.56
Szantner Gyula td. 8.—,		Várnai Ödön Npt.	1.06
Npt. 1.—	9.—	Vajda Ákos Npt.	2.56
		Vohrodnyik Vilmos ld.	8.—
*Teodorovics Ferencz td.	3.60	Wolfinani Wolf Attila ak.	5.—
Gr. Tisza Lajos-alapítvány		Wilde Ferencz td. 0.50, Npt.	
1892. évi kamatjövödel-		1.80	2.30
mének fel nem használt		Wellibil Károly Npt.	1.15
része	50.—	Wilde Ferencz Npt. pótlás	0.26
Téglás Károly td.	8.—	Woher Jenő Ert. 2.50, Npt.	
Tavassy Lajos td. 4.—, Npt.		1.06	3.56
1.10	5.10	Wellibil Károly nvt. 2.80,	
Tirts Rezső Npt.	2.15	Ecs. 1.50. td. 0.25	4.55
Tóth Géza Npt.	3.30		
Traub István Npt.	1.15	*Zsuffa Antal ak.	8.—
Traub Armin Npt.	1.15	Zajecsek Imre td.	2.—
Tischler János Npt.	3.06	Zachár István Npt.	1.15
Tóbiás Miklós Npt.	14.56	Zverina István ld.	8.—
Tuchmayer József Npt.	1.—	Zsarnóczai m. k. erdőhiva-	
Tuzson János td.	10.—	tal ld.	64.—
Taxner Béla td.	8.—		
		Összesen	3697.10

Sajtóhibák.

I. Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1892. évi december havi kimutatásában. Megjelent az E. L. 1893. évi I. füzetében.

A 102. oldal jobboldali 18. sorában Eresényi István helyett Eresényi Béla olvasandó.

II. Az E. L. 1893. évi I. füzetéhez mellékelt 1892. évi főkimutatásban

A XI. oldal 33. sorában Nadhere helyett Nadhera Pál olvasandó.

A XIII. oldal 33. sorában (Simon Gyula) a »törlesztett« rovatban 8 frt — kr helyett 9 frt 27 kr olvasandó.

A XVI. oldal jobboldali 9. sorában (Battá Ferencz) a fizetett rovatban 8 frt helyett 2 frt olvasandó.

A XVI. oldal jobboldali 35. sorában (Bielek Nándor) a tartozik rovatban 8 frt helyett 48 frt olvasandó.

A XVII. oldal jobboldali 23. sorában (Deák János) a fizetett rovatban 10 frt helyett 20 frt olvasandó

A XVIII. oldal baloldali 15. sorában (Eresényi Béla) a fizetett rovatban — frt helyett 8 frt olvasandó

A XVIII. oldal baloldali 16. sorában (Eresényi István) a fizetett rovatban 46 frt helyett 38 frt olvasandó.

A XVIII. oldal jobboldali 49. sorában (Girtl Mihály) a fizetett rovatban 8 frt helyett — frt olvasandó.

A XIX. oldal baloldali 40. sorában (Halliarszky Samu) a fizetett rovatban 3 frt helyett 8 frt olvasandó.

A XXI. oldal baloldali 3. sorában (Köttbaum Flóris) a fizetett rovatban 9 frt helyett 8 frt olvasandó.

A XXII. oldal baloldali 25. sorában (Mezey Arthur) a tartozik rovatban 9 frt helyett 8 frt olvasandó.

A XXIV. oldal jobboldali 22. sora (Schuster Mihály) kimarad.

A XXIV. oldal jobboldali 26. sorában (Schwartz Rezső) a fizetett rovatban 8 frt helyett — frt olvasandó.

A XXVI. oldal jobboldali 33. sorában (Willde Ferencz) a fizetett rovatban 9 frt helyett 8 frt olvasandó.

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1893. évi II. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 80-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Kinostári és uradalmi

erdőtisztek és erdőőrök

részére akár

teljes egyenruhákat,

akár pedig

egyes darabokat,

valamint az

egyenruhához tartozó részeket

csakis valódi

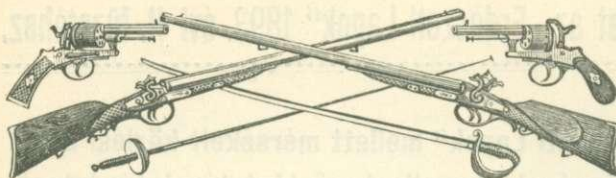
tartós minőségben szállítójótállás mellett

TILLER MÓR és TÁRSA

osztrák-magyar cs. és kir. udvari szállítók, valamint perzsa osászári és szerb királyi udvari szállítók.

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverk, fegy-
verek, vadászati
eszközök,

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

BÉCS, Ottakring, Festgasse 11/13. **GASSER LIPÓT** Raktár BÉCS, I. Kohlmarkt 8
cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyver-gyáros,

egyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon.
szállíttatnak.

—== Illustrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek. ==—

Saját magpergetőjében termelt

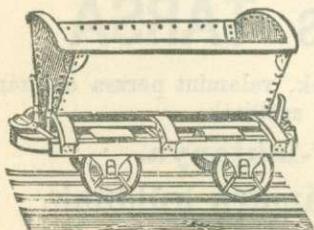
ERDEI FAMAGVAKAT

nagy és gyors csiraképességgel ajánl

STAINER GYULA, Bécsujhelyen.

(6/I)

Szállítható vasutak

mezei, erdei, ipari és építkezési célokra

„DANUBIUS“

magyar hajó és gépgyár részvénytársaság

Képviselője **SZIRMAI J.** gépészmérnök
(Budapest, Zrínyi-utca 4.)

Egész berendezések bérbeadása. Részle-
tes költségvetések díjtalanul készíttetnek.

Vadász segéd gyanánt

Gróf Festetics Pál böhönyi uradalmában, Somogyvármegyében alkalmazást talál egy akár a királyhalmi, lipótvári, avagy vadász-erdei szakiskolás végzett, katonakötelezettségnek eleget tett, vagy hadmentes fiatal egyén. Évi fizetése 150 frt, s 50 frt ruhaátalány és teljes ellátás. Kellőleg felszerelt folyamodványok, esetleg már szolgálatot tanusító bizonyítványokkal együtt, az uradalmi felügye-
lőséghez Déghen, (per Lepseny) intézendők.

(2/III)

Ékes Lajos, urad. felügy.

Megtekintésre és próbára szállit: átiskolázó gépet á 45 frt; átiskolázó készüléket á 12 frt; vetőgépet á 7 frt (s kívánatra akadálytalanul visszaveszi) Hacker Rudolf, Ploškoviban Leitmeritz mellett, Csehországban. (Árjegyzék ingyen, bérmentve.)

(1/II)

Erdőgyakornok (végzett erdészhallgató) kerestetik egy vidéki erdőgondnoksághoz irodai és üzemrendezési munkálatok teljesítéséhez.

Fizetés havi 10 frt és teljes ellátás. Hol? Megmondja a titkári hivatal.

(22.)

Egy jelenleg egy nagyobb uradalomnál szolgáló okleveles erdész családi viszonyok miatt más hasonló állást keres. Bővebb a kiadóhivatalnál.

(7/L.)

Az „Erd. Lapok“ 1885—1891. évfolyamai (7 teljes évfolyam) alólírottól megszerezhetők.

(11)

Witt Frigyes, főerdész.
(Bátorkeszin.)

Megvételre keresek 25,000 drb erőtéljes 3 éves tölgy csemetét. Ajánlatokat elfogad: Ercsényi Béla magy. kir. főerdész, Tordán (Erdély). (18)

Készletben van

Akác-, éger-, juhar-, galagonya- (*Crataegus monogyna*), kőris- és nyírcsemete; továbbá nagy mennyiségű amerikai lúcz, (*Picea amer. alba*), valamint mindennemű belföldi tülevelű facsemete; nagyobb mennyiségű külföldi lomb- és tülevelű facsemete, nevezetesen: *Pinus Strobos*, *Abies Nordmanniana*, *Abies Douglasii*, *Pinus rigida*, *Juniperus Virginiana* stb. erdősitési célra és élő-sövény nevelésre; azonkívül több, mint 50 fajta kosárfonó és egyéb fűzdugvány; I-ső rendű Hannamaláta-sörárpa mag; I-ső rendű morva lóbab — s a viszonyokhoz képest olcsó áron kapható **Pihák Hubert**, Müglitz melletti „Háj“ erdei facsemetekertjéből. (Morvaország).

(A r j e g y z é k e t kívánatra bérmentve küld).

(4/I)

Árverési hirdetmény.

221/1893. kig. sz. A tek. megyei törvényhatóságnak mult évi 676. kgy. szám alatt kelt határozata s a tek. közig. bizottság mult évi 423. szám alatt kelt jóváhagyása folytán Ökörmező urbéres község tulajdonát képező »Lubnej« nevű dűlőből 1680 db szálfa, mintegy 1100 köbméter lúcz és jegenye fenyő az ökörmezői szolgabirói hivatal helyiségében nyilvános árverésen folyó évi márczius hó 15-én el fog adatni.

Árverezők értesítettnek, hogy 50 kros bélyeggel s 300 forint bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat — melyben az árverési feltételek tudása elismerendő — az árverés napján d. e. 10 óráig alólirotnál benyujthatják.

Az árverési feltételek a szolgabirói hivatalnál s Ökörmező község hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Kelt Ökörmezőn, 1893. február 13.

(26)

Főszolgabiró.

Vadriasztó (rémzsineg, Jagdlappen)

könnyű, svéd gyártmány, nagy, kis vad számára. Egyedül segédeszköz a róka és farkas teljes kiirtásához. 1000 folyóméter ár 20 frt.

Próbaszállítmányt ingyen és bérmentve küld Wittken W
(Bécsben, II. Rupp-utca 18. sz.) (3/II)

Árverési hirdetések.

Bazin szab. kir. város csemetekertjeiben nevelt: 18.000 négy éves átiskolázott erőteljes lúcz (abies excelsa) fenyő csemete, ezre 3 frt 50 krjával,

40.000 három éves átiskolázott erőteljes lúcz fenyő csemete, ezre 3 frtjával; továbbá

15.000 négy éves átiskolázott erőteljes veres fenyő (Larix europea) csemete, ezre 4 frtjával f. év tavaszán eladásra kerül.

Csomagolás és Bazin vasuti állomásra való szállítás önköltsége fog számíttatni.

Levélbeli megkeresések Bazin szab. kir. város erdőhivatalához kéretnek intézteni.

(25/I)

Bazin szab. kir. város tanácsa.

658/1893. sz. Alólírott főszolgabíró által ezennel közhirrét tétetik, hogy Romocsaháza erdejében az évi fordában a megyei erdőgondnok által kijelölt 158 darab technikai célokra alkalmas 1522 forintra becsült tölgyfa Romocsaháza község bírája házában a folyó évi márczius hó 2. napján d. e. 10 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Bánatpénzül árverelni szándékozók által eljáró főszolgabíró kezeihez a becsérték 10 százaléka teendő le.

Értesíttetnek továbbá árverelők, hogy a vételár két részletben fizetendő, a részletesebb árverési feltételek a főszolgabírói hivatalban és Romocsaháza község bírájánál megtudhatók.

Posva, 1893. február hó 3-án.

(13)

Komlósy, főszolgabíró.

37/1893. Kgy. sz. Szilágyvármegyében Zilah rendezett tanácsu város tulajdonát képező 297 kat. hold kiterjedésű Tölgyes nevű erdő faállománya cserkéreg termelésre való kihasználás céljából folyó 1893. évi márczius 5-én d. e. 9 órakor Zilahon a városház tanácstermében tartandó nyilvános árverésen el fog adatni

Kikiáltási ár 19542 frt 20 kr. (azaz tizenkilenczezeröttszáznegyvenkét forint 20 kr.), melynek 10 százaléka, vagyis 1954 frt 22 kr. bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban előlegesen leteendő, s illetve a zárt írásbeli ajánlathoz csatolandó.

Az árverés megkezdéseig, vagyis 1893. márczius 5-ik napjának d. e. 9 óráig zárt írásbeli ajánlatok elfogadtnak, s ezek kellő bánatpénzzel ellátva a város polgármesteréhez adandók be.

A zárt ajánlatban határozottan kiteendő az, hogy venni szándékozó az árverési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Az árverési feltételek, a polgármesteri hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zilah, 1893. január hó 29.

(10)

Péntek Farkas,
polgármester.

A körmöczbányai m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó és Turóc vármegyében fekvő és pedig:

1. »Lenczhorn« nevű erdőhely A. üzemosztály II. vágássorozat, 8 tag, 5 osztág 7·5 hold területen;

2. »Klapperschlag« nevű erdőhely A. üzemosztály, I. vágássorozat, 5 tag, 17 osztág, 13 hold területen;

3. »Schwarzgrund« nevű erdőhely A. üzemosztály, I. vágássorozat, 1 tag, 24 osztág, 5·5 hold területen tövön kijelölt s az alább részletezett épületi és tűzifa a folyó évi márczius 7-én d. e. 10 órakor a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal irodájában tartandó II. árverésen a kikiáltási áron felül el fog adatni.

I. Lenczhorn.

a) 529 m^3 jegenye és lucz fenyő épületi fa 28 cm középátmérőig á 1 frt 90 kr. = 1005 frt 10 kr.

b) 941 m^3 jegenye és lucz fenyő épületi fa 28 cm középátmérőn felül á 3 frt = 2823 frt.

- c) 323 $\text{ü}rm^3$ fenyő tűzifa á 27 kr. = 87 frt 21 kr.
 d) 323 $\text{ü}rm^3$ fenyő feküfa á 16 kr. = 51 frt 68 kr.
 e) 85 $\text{ü}rm^3$ kemény tűzifa á 36 kr. = 30 frt 60 kr.
 f) 84 $\text{ü}rm^3$ kemény feküfa á 22 kr. = 18 frt 48 kr.

I. összeg: 4016 frt 07 kr.

II. Klapperschlag.

- a) 1014 m^3 fenyő épületifa 28 cm középátmérőig á 2 frt 20 kr. = 2230 frt 80 kr.
 b) 1705. m^3 fenyő épületifa 28 cm középátmérőn felül á 3 frt 50 kr. = 5967 frt 50 kr.
 c) 596 $\text{ü}rm^3$ lágy hasábfá á 32 kr. = 190 frt 72 kr.
 d) 596 $\text{ü}rm^3$ lágy feküfa á 19 kr. = 113 frt 24 kr.

II. összeg: 8502 frt 26 kr.

III. Schwarzgrund.

- a) 181 m^3 fenyő épületifa 28 cm középátmérőig á 2 frt 50 kr. = 452 frt 50 kr.
 b) 451 m^3 fenyőépületifa 28 cm középátmérőn felül á 4 frt = 1804 frt.
 c) 10 m^3 bükkszerszámfa á 2 frt 10 kr. = 21 frt.
 d) 3 juharszerszámfa á 2 frt 90 kr. = 8 frt 70 kr.
 e) 139 $\text{ü}rm^3$ fenyő hasábfá á 36 kr. = 50 frt 04 kr.
 f) 140 $\text{ü}rm^3$ fenyő feküfa á 22 kr. = 30 frt 80 kr.
 g) 165 $\text{ü}rm^3$ kemény hasábfá á 48 kr. = 79 frt 20 kr.
 h) 164 $\text{ü}rm^3$ kemény feküfa á 30 kr. = 49 frt 20 kr.,

III. összeg: 2495 frt 44 kr.

Főösszeg 15013 frt 77 kr.

Versenyezni lehet vagy az összes fatömegre egyszerre, mint minden egyes vágásra külön-külön.

A versenyzők kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-kát azaz 400 frt, 850 frt és 250 frt, illetve 1500 frt, bánatpénz gyanánt az árverező bizottság kezébe letenni. Szabályszerűen szerkesztett és 50 kros bélyeggel és bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtnak.

Az árverési és szerződési feltételek az alólirt erdőhivatalnál bármikor megtekinthetők.

Zsarnócán, 1893. évi február hó 17-én.

(27)

A m. kir. erdőhivatal.

850. sz.—893. Alulirt járási szolgabírói hivatal részéről ezen nel közhírré tétetik, hogy Garat község „Wartbusch“ nevű erdejében 5118 drb 6675 m^3 re becsült műszaki czélokra alkalmas tölgyfakészlet nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az árverés 1893. évi márczius hó 18-án délelőtt 9 órakor fog Garat község hivatalos helyiségében megtartatni. A szóbeli árverés kezdete előtt írásbeli zárt ajánlatok bánatpénzzel ellátva elfogadtatnak.

Kikiáltási ár 18000 frt, melynek 10 százalékát árverezni szándékozók az árverés előtt letenni tartoznak.

Az árverési feltételek a községi előljárásnál megtekinthetők.

Kőhalom, 1893. február 15-én.

A járási h. főszolgabíró helyett:

(28)

Boér, szolgabíró.

185. sz. 1893. Csikvármegyében fekvő Gyergyó-Szent-Miklós község a tulajdonát képező „Kupás-Czohárd“ nevű erdőrészben kijelölt 487 kat. hold területen lévő, mellmagasságban kéreggel együtt 40 *cm* vastag és azon felüli, 54,810 tömör köbmétert kitevő, kereskedelmi czélokra alkalmas lúczfenyő (*abies excelsa*) törzsekből álló fatömeget kihasználás végett eladja a versenytárgyalás útján legtöbbet ígérőnek.

Az erdőterület kihasználásának ideje kezdődik a versenytárgyalás jogerőre emelkedésekor és tart 1898. évi április 30-dik napjáig.

Ezen eladandó fatömegnek becsértéke 59,000 o. é. forintban (118,000 korona) van megállapítva.

A versenytárgyalás megtartására — mely csak írásbeli zárt ajánlatok útján eszközöltetik — a jelen 1893. évi márczius hó 9. napjának délutáni 3 órája tüzetik ki határidőül, mely napnak déli 12 órájáig a szabályszerűen kiállított és 5,900 forint (11,800 korona) bánatpénzzel felszerelt írásbeli zárt ajánlatok, az alatt írott községi előljáráshoz czimezve, s annak megjelölésével,

hogy: „**Ajánlat a Kupásczohárdi kikasználás végett eladandó erdőre**“
térítvény mellett adandók be

Távollevő versenyzőknek postán érkező — a fennebbi czim-
mel és megjelöléssel ellátott — ajánlatai ugyanazon napon délutáni
3 óráig még elfogadtatnak.

További feltételei a versenytárgyalásnak alant írott községi
előljáróságnál betekinthetők.

Községi előljáróság

Gyergyó-Szent-Miklóson, 1893. január 25.

Simon Balázs, bíró.

Gencsi Alajos, közs. jegyző.

(8/a)

177. sz.—1893. Csikvármegyében fekvő Gyergyó-Szent-Miklós
község a tulajdonát képező „Somlyópataka“ nevű erdőrészben ki-
jelölt 414 kat. hold területen levő, mellmagasságban kéreggel
együtt 40 *cm* vastagságot elért és szakértőileg 40,562 tömör köb-
méterre becsült kereskedelmi czélokra alkalmas lucz fenyő (*abies
excelsa*) törzsekből álló fatömeget kikasználás végett eladja a
versenytárgyalás útján legtöbbet ígérőnek.

Az erdőterület kikasználásának ideje kezdődik a versenytár-
gyalás jogerőre emelkedésekor és tart 1896. évi deczember 31-ik
napjáig.

Ezen eladandó fatömegnek becsértéke 38,000 o. é. forintban
(76,000 korona) van megállapítva.

A versenytárgyalás megtartására — mely csak írásbeli zárt
ajánlatok útján eszközöltetik — a jelen **1893. évi márczius hó 8-ik
napjának** délutáni 3 órája tüzetik ki határidőül, mely napnak **déli
12 órájáig** a szabályszerűen kiállított és 3,800 frt (7,600 korona)
bánappénzzel felszerelt írásbeli zárt ajánlatok, **az alant írott köz-
ségi előljárósághoz czimezve** s annak megjelölésével, hogy: „**Aján-
lat a somlópataki kikasználás végett eladandó erdőre**“ térítvény
mellett adandók be.

Távollevő versenyzőknek postán érkező — a fennebbi czim-
mel és megjelöléssel ellátott — ajánlatai ugyanazon napon délutáni
3 óráig még elfogadtatnak.

További feltételei a versenytárgyalásnak alant írott községi előljárásnál betekinthetők.

Községi előljáráóság

Gyergyó-Szent-Miklóson, 1893. január 25.

Simon Balázs, bíró.

Gencsi Alajos, közs. jegyző.

(8/b)

Pályázatok.

Egy nagy uradalomban megüresedett nyugdíjigénnyel egybekapcsolt

erdőmesteri

állás pályázat útján betöltendő.

A pályázóktól erdőakadémiai képesítés és önálló állásban az erdőuradalmak kezelése és igazgatása körül szerzett alapos és szélesmérvű tapasztalat beigazolása megkívántatik. Kellő bizonyítványokkal felszerelt pályázatok a fizetési igények megjelölése mellett tolyó évi május hó 1-ig az „Erdészeti Lapok“ szerkesztőségéhez „Erdőmester I.“ czim alatt betérjeszthetők.

(29/I)

190. szám. A báttaszéki m. kir. tereziánumi alapítványi uradalomban megüresedett, évi 250 frt készpénzfizetés, 2 hold föld; 17 *ürm*³ kemény dorong tűzifa és szabad lakással javadalmazott II-od osztályu erdőőri állomásra ezennel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt minősítéseket ép és egészséges testalkutukat, jó látó és hallóképességüket, a magyar nyelvnek szóban és írásban bírást és ezenkívül a vízi edényekkel csónakázásban való jártasságukat igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezüleg irt, 50 kros bélyeggel ellátott folyamodványukat, legkésőbb 1893. évi márczius hó 31-ig az alulírott tisztséghez nyujtsák be.

Báttaszék, 1893. február hó 18-án.

A m. kir. tereziánumi alap. uradalom tisztsége.

822/893. kigth. Zilah város képviselő testületének 38—893. kgy. számú határozata folytán a város tulajdonát képező, s ennek területén fekvő erdőbirtokainál üresedésbe jött erdészi, s ezzel egybekötött mérnöki állomásra évi 750 frt javadalmazással pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t. cz 36. §-a értelmében kellően felszerelt pályázati kérvényüket Zilah város polgármesteri hivatalához ezimezve, folyó évi márczius hó 5-ig annál bizonyosabban adják be, mivel az elkészen érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek. (21)

Zilahon, 1893. február hó 6-án.

A polgármester.

137—1893. sz. Szebenvármegyéhez tartozó szászsebesi járás számára Szászsebes, Alsópián, Lomán és Sugág székhelyével rendszeresített négy kerületi erdőőri állás betöltése végett újabb pályázatot nyitok.

Ezen állások mindegyikével a következő illetmények összekötvék:

1. fizetés	250 frt
2. lótartási átalány	80 „
3. irodai átalány	5 „
4. két holdnyi kaszáló, vagy ennek megváltási díja	20 „
5. Husz körömméter tűzifa, avagy	40 „

Pályázni óhajtok felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §-a értelmében felszerelt folyamodványaikat folyó évi márczius hó 20-ig alólirotthoz nyujtsák be.

Azon esetben, ha képesített erdőőrök nem jelentkeznek, ideiglenes minőségben oly egyének is fognak felvétetni, kik egy év alatt az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letenni alkalmasak.

Ezeknek azonban fizetés czimén csak 150 frt s azonkívül a fenti 2—5 pontok alatt jelzett mellékilletmények járnak.

Szászsebes, 1893. évi január hó 24-én.

(5)

A járási főszolgabíró:
Dörr Albert.

66—15/1893. Nagy-Bánya sz. kir. város 18 ezer hold kiterjedésű erdejének önálló kezelésére egy erdőtanácsosi állást rendszerezítvén, annak betöltésére ezennel pályázat nyitattik s egyidejűleg közhirre tétetik, hogy

1. a megválasztandó erdőtanácsos rendes évi fizetése 800 frt és 20 százalék lakpénzben állapított meg. Egyéb évi javadalma: 300 frt lótartási, 200 frt napidij és 7 frt irodai általány 70 köbméter bükk tűzifa megfelelő fuvarral és 18 csomag gyertya. Végül 10 évi szolgálat után igény az ötödéves korpótlékra és a nyugdíjra.

2. Az erdőtanácsosi állás választás utján élethosszig töltendő be; a megválasztott azonban két évig csak ideiglenes minőségben fog alkalmaztatni, mely időnek leteltével véglegesítettik, esetleg a szolgálati viszony kölesönösen felmondható leend. Ezen két évi szolgálati idő véglegesítés esetében a nyugdíjba beszámíttatni fog.

3. Tekintettel arra, hogy az üzemtervek elkészítése a megválasztandó erdőtanácsos feladatát fogja képezni, ugyan ő a végleglegesen jóváhagyott üzemtervek elkészítéséért véglegesítés esetében 1000 frt, állásától való megválás esetében pedig 2000 frt jutalomban részesülend.. Az üzemterv elkészítéséhez a város egy gyakornokot bocsát rendelkezésére s a szükséges munkaerő költségeit fedezi.

4. A pályázók elméleti és gyakorlati képesítését igazoló okmányokkal fűlszerelt kérvények a város képviselő testületéhez intézendők s beadásuk határidejéül f. évi március hó 20-a állapíttatik meg.

Kelt Nagy-Bánya a sz. kir. város képviselőtestületének 1893. évi február hó 1-én tartott közgyűléséből. (23)

Turman Olivér

Gellért Endre

kir. tanácsos polgármester.

főjegyző.

280. szám. Alólírott m. kir. főerdőhivatalnál üresedésben levő II-od osztályu erdőgyakornokai állomásra 360 frt évi segélydíjjal pályázat nyitattik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. t. cz. 12. §-a által követelt szakképzettségüket, ezenkívül ép erős testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és hallóképességüket kincstári erd-

szeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. é. március hó 10-éig alulírott m. kir. főerdőhivatalhoz nyujtsák be. (24)

Nagybányán, 1893. február 10-én.

M. kir. főerdőhivatal.

415—1893. sz. Az alólírott m. k. erdőhivatal kcrületében egy III. oszt. főerdőőri állomás üresedésben van; ezen állomásra, illetőleg előléptetés esetén a megfelelő erdőőri és erdőlegényi állomásokra a rendszeresített illetményekkel ezennel pályázat nyittatik.

A főerdőőri, illetve erdőőri állomásokra pályázók felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban felsorolt valamennyi kellékeket, az állami erdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket, kincstári orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a folyó évi márczius 10-ig alólírott m. kir. erdőhivataloz adják be.

Orsován, 1893. évi január hó 31-én.

(12)

M. kir. erdőhivatal.

Az alulírott m. kir. erdőgondnokság kerületében a következő erdőőri állomásokra pályázat nyittatik. Két II-od oszt. állomás évi 350 frt fizetés, 50 frt lakbér, 20 frt faváltság; három III-ad oszt. erdőőri állomás, kettő 300 frt évi fizetés, 60 frt lakbér, 15 frt illetve 12 frt faváltság, a harmadik 300 frt évi fizetés, 20 frt lakbér és fájárandóság természetben.

Ezen állomásokra pályázók felhivatnak, miszerint az 1879. évi t.-cz. 37. §-ban felsorolt kellékeket, ép, erős testalkatukat, jól

látó- és hallóképességüket megyei főorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban, a német nyelvnek szóban való birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeket f. évi márczius 30-ig az erdőgondnokságnál nyujtsák be. Egyenruhát minden erdőőr köteles sajátjából beszerezni.

Sopron, 1893. évi február 7-én.

(19)

M. kir. erdőgondnokság.

529—1893. sz. Ezen erdőhivatal kerületében egy IV. oszt. erdőőri és egy II. oszt. erdőlegényi 200, illetve 180 forintnyi évi bérrel s szabályszerű mellékletmennyekkel javadalmazott állomás üresedett meg.

Az erdőőri állomás elnyeréseért pályázók felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t. cz. 37-ik szakaszában foglalt kellekeket, azonfelül valamennyi az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók ép és erős testalkatukat különösen jó látó, halló és beszélőképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat, valamint a hivatalos magyar nyelven kívül a német vagy tót nyelvnek tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket f. évi márczius 20-ig aláírt erdőhivatalnál nyujtsák be.

Soóvárott, 1893. évi január hó 31-én.

(9)

M. kir. erdőhivatal.

Az alólírott m. kir. erdőhivatal kerületében egy I. és egy II. osztályu erdőgyakornoki állás betöltendő.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. t. cz. 12 §-a által követelt szakképzettségüket, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenkívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket, kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi

kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi márczius hó 10-ig az alulirt erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Orsován, 1893. évi január hó 31-én.

(14)

M. kir. erdőhivatal.

1—1893. sz. A Máramaros vármegyei erdőrendezőségnél három 360, esetleg 480—540 frt évi fizetéssel, külső munkánál 1 frtapidijjal és utazásoknál kilométerenkint 16 kr. fuvarpénzzel összekötött erdőgyakornoki állomás betöltendő.

Azok, kik a selmeczi erdészeti akadémiát legalább jó eredménnyel végezték, jól rajzolni tudnak és hozzátartozó írással bírnak, továbbá ép és egészséges testalkotásuak, egyébként is kellően felszerelt folyamodványukat e hirdetés megjelenésétől számitva két hét alatt fentti erdőrendezőséghez benyujthatják.

A román vagy egy szláv nyelv birása megkivántatik.

M.-Sziget, 1893. február 4-én.

Liedermann.
erdőrendező.

(20)

582—1893. sz. Alólírott m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy I-ső, előléptetés esetében II-od oszt. 700, illetve 600 frtnyi fizetés s mellékilletményekkel javadalmazott erdészi állomás, egy erdészjelölti, két I. oszt. és egy II. oszt. erdőgyakornoki állomás 550, 480, illetve 360 frtnyi segélydijjal.

Ezen állomásokat elnyerni kívánók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t.-cz.-ben követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépők azonkívül ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket, f. évi márczius 10-ig alólírott m. kir. erdőhivatalnál nyujtsák be.

Soóvárrott, 1893. évi február hó 3-án.

(16)

M. kir. erdőhivatal.

A hatóságom alatti járásban levő s az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőbirtokosok erdőterületének körülhalmozási munkálatok teljesítésére ezennel pályázatot nyitok.

Pályázhat minden okleveles erdész, erdészjelölt és mérnökök, előnyben rézesülnek azok, a kik a szükséges műszerekkel rendelkeznek.

Napidíj a munkába töltött időre, mi az illetékes község eljárásága által igazolandó — 3 frt, mely utólagos havi részletekben általam fog kifizettetni, a teljesített munka felülvizsgálása után. A fentiek szerint alkalmazandó szakértők száma 4.

A kellően felszerelt pályázatok f. évi márczius 15-ig hozzám beadandók. A román nyelv ismerete szükséges.

Topánfalván, 1893. február hó 4-én.

(15)

Mássza János, főszolgabíró

Árverési hirdetmény.

6659—1892. sz. A máramaros-szigeti kir. erdőgondnokság körtvélyesi erdőségeiben és pedig a C üzemosztály 3-ik osztagából a fennálló üzemterv szerint 1893. és 1894. évben mintegy 27 kat. holdnyi vágásterületről kihasználandó tővön álló mintegy 1411 darab mellmagasságban 25—120 cm vastagságu s különféle hosszú mintegy 3283 m³ tölgyépület és műfára, 1483 m³ hasábfára és 805 m³ dorong. és galyfára becsült összes törzs, valamint a körtvélyesi kincstári erdőben különféle helyeken előforduló mintegy 25 darab különféle hosszú s mellmagasságban 33—80 cm vastag s mintegy 47 m³ épület és műszerfára és mintegy 20 m³ hasábfára becsült széldöntött tölgytörzs folyó évi márczius hó 20-án a m.-szigeteki kir. erdőigazgatóságnál nyilvános írásbeli versenytárgyalás útján tővön az erdőben el fog adatni, miről érdekelték azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy árverési feltételek értelmében szabályszerűen felszerelt ajánlataikat, a megajánlott vételár 10%-ának megfelelő bánatpénzzel ellátva a mondott napon délelőtt 11 óráig alulirott erdőigazgatóság főnökéhez benyújthatják, hol egyuttal az árverési feltételek is a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Máramaros-Szigeten, 1893. február hó 17.

(30)

M. kir. erdőigazgatóság.